

ombudsman

veřejný ochránce práv

Sp. zn. 507/2021/VOP/DV
Č. j. KVOP-27083/2021
Datum 23. června 2021

Vážený pan
Ing. arch. Václav Menci
předseda
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Škrétova 44/6
120 00 Praha 2

Vážený pane předsedo,

dovoluji si Vás informovat, že se elektronickým podnětem se na veřejného ochránce práv obrátily [redacted] (dále „stěžovatelka“) a [redacted] (dále „nadační fond“), (oba dále „stěžovatelé“); stěžovatelka je předsedkyní správní rady nadačního fondu.¹ V podnětu si stěžují na postup Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále „RRTV“) při vyřízení stížnosti na Českou televizi. Nejprve se na RRTV obrátila stížností stěžovatelka, následně pak nadační fond, který do jisté míry navázal na předchozí stížnost. Stěžovatelčinu stížnost RRTV odložila,² stížnost nadačního fondu ani neprojednala a odkázala na svůj předchozí závěr.³

Česká televize měla podle názoru stěžovatelů porušit ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání⁴ odvysíláním reportáže [Šlechtična z bulváru](#)⁵ v rámci pořadu Reportéři ČT. K odvysílání pořadu došlo dne 2. března 2020.

Obsah podnětu

Stěžovatelka v podnětu namítá, že RRTV nepodnikla potřebné kroky k tomu, aby Česká televize doložila pravdivost svých tvrzení. RRTV se rovněž nezabývala

- skutečností, že Česká televize veřejně a bez důkazů obvinila stěžovatelku z několikanásobného pokusu o podvod;
- nevyvážeností reportáže, kdy se stěžovatelka nedostala možnost se k obviněním vyjádřit – zpochybnění studia v Německu a v USA;
- tím, že Česká televize prezentuje spor mezi nadačním fondem [redacted] a realitní společností [redacted], jako stěžovatelčin spor s pekárny [redacted];
- tvrzením Lenky Hornové – Lenka Hornová nežalovala stěžovatelku, ale deník Blesk a uspěla díky stěžovatelčinu svědectví.

Nadační fond v podnětu odkázal na svou stížnost adresovanou RRTV.

1 <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=1046526&typ=UPLNY> (ověřeno dne 10. června 2021)

2 Dopis ze dne 26. května 2020, č. j. RRTV/9586/2020-bur.

3 Dopis ze dne 12. ledna 2021, č. j. RRTV/987/2021-bur

4 Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 Reportáž je dostupná zde: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/220452801240009/obsah/754191-slechticna-z-bulvaru> (ověřeno dne 2. června 2021).

Obsahová analýza vypracovaná RRTV

Stěžovatelé k podnětu přiložili obsahovou analýzu reportáže *Šlechtična z bulváru* vypracovanou pro RRTV, která reportáž zmonitorovala s ohledem na dodržení zákona o rozhlasovém a televizním vysílání. V závěru analýzy se uvádí, že „markantním problémem je opakované použití redakčního skutkového tvrzení, že [redacted] o sobě tvrdí, že je potomkem pekařského rodu [redacted] a že má šlechtický původ [...] Problém reportáže je v tom, že neprokázala, že [redacted] o sobě tvrdí, že je potomkem pekařů [redacted] a šlechticů [redacted]. Z hlediska zákona by měl divák dostat takové informace, aby si na jejich základě mohl svobodně vytvořit vlastní názor. Takové informace o tomto jednom z klíčových obsahových prvků v reportáži divák nedostal.“

„Reportáž obsahovala některá další drobnější profesionální pochybení, která sama o sobě by patrně nepřekročila tolerovatelnou mez. Jednalo se například o zařazení subjektivního hodnotícího názoru neprofesionála v daném oboru na spor, který vede [redacted] o ochranu známku [...], nebo o zařazení sdělení o nevytvoření informací o vysokoškolských studiích [...], která mohla evokovat, že není jisté, že opravdu studovala, aniž to bylo věcně doloženo, o zařazení vyjádření, že ‚kvůli ní‘ byl někdo u soudu bez vysvětlení její role v daném případě, nebo o opakované používání formulace, že ‚se přejmenovala‘ bez vysvětlení kromě případu, kdy v zařazeném vyjádření sama [...] vysvětlila své důvody přijetí druhého příjmení po předcích. V kontextu výraznějších problémů v obsahu reportáže tyto dílčí nedostatky přispěly k nízké informační úrovni celkového sdělení reportáže.

[...]

Navržena je výzva k podání vysvětlení, po jeho obdržení může Rada zvážit další postup. Alternativně je připraven koncept usnesení o odložení věci, které není navrhováno.“

V alternativním usnesení se odkazovalo na ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,⁶ tedy že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci.

V návrhu usnesení se uvádělo, že RRTV žádá provozovatele vysílání o podání vysvětlení k obsahu reportáže *Šlechtična bulváru*, která byla součástí pořadu *Reportéři ČT*:

- [redacted] „tvrdí o sobě, že je potomkem podnikatelského pekařského rodu a zároveň šlechtična“ v moderátorském uvedení reportáže *Šlechtična bulváru*.
- „Její volební kampaň byla postavena na kritice neziskových organizací a občanské společnosti vůbec“ v promluvě reportéra mimo obraz a k obsahu skutkového tvrzení „Měla jste tam jakési politologické rozbory“ v promluvě reportéra při pokusu o rozhovor se stěžovatelkou v závěru reportáže.

6 Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

- „Všechny skutečnosti svědčí o tom, že [redacted] není potomkem šlechtické rodiny [redacted] ale ani nešlechtické rodiny pekařských podnikatelů [redacted].“ Jmenovitě k pak k formulaci „všechny skutečnosti“.

RRTV měla požádat provozovatele vysílání, aby vysvětlil na základě jakých zdrojů nebo faktů byla citovaná skutková tvrzení či implikativní tvrzení do reportáže zařazena.

RRTV se nakonec rozhodla pro alternativní usnesení, tedy v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a že došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo předání věci.

Důvody zahájení šetření

Zástupkyně veřejného ochránce práv ve věci zahájila šetření podle ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv,⁷ neboť má pochybnosti o správnosti postupu RRTV.

Pořad Reportéři ČT sám sebe popisuje jako aktuální publicistický magazín.⁸ S tímto hodnocením lze souhlasit. Tato skutečnost je z hlediska právního hodnocení zásadní, protože v případě objektivy a vyváženosti je nutné rozlišovat mezi zpravodajským a publicistickým pořadem. Podle Nejvyššího správního soudu⁹ „[...] je **úkolem zpravodajství pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události**, kdežto **účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit**, své adresáty pak získávat, přesvědčovat a vybízet“ (zvýraznění doplněno).

Základním požadavkem kladeným na zpravodajství je podle názoru Nejvyššího správního soudu **objektivita**. Ta v sobě zahrnuje tři prvky – správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenu) a věcnost (absenci vlastních hodnocení). U publicistických pořadů se na objektivitu klade menší důraz, přičemž aspekt věcnosti se v publicistice z povahy věci vůbec neuplatní.¹⁰

Ačkoliv je míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivy a vyváženosti u publicistických pořadů vyšší, neznamená to, že v rámci publicistiky je umožněno vše. Žurnalista tak nesmí podle názoru Nejvyššího správního soudu zamlčovat či zkreslovat fakta, lhát, nedostatečně si ověřit prezentované informace nebo užívat vulgarismů.¹¹

Jak již bylo uvedené výše, že v případě publicistických pořadů objektivy obsahuje pouze dva aspekty – pravdivost tzn., že zpráva odpovídá skutečnosti, a transparentnost, tedy že žurnalista uvádí informační prameny. Ověřování pravdivosti přece „patří k elementárním principům práce s informacemi, a to nejen ve sdělovacích prostředcích“.¹² Z tohoto důvodu

7 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

8 <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/> (ověřeno dne 10. června 2021)

9 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 7 As 36/2012-24, www.nssoud.cz.

10 Tamtéž.

11 Tamtéž.

12 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. května 2008, čj. 7As 19/2007-56, www.nssoud.cz.

musí provozovatel vysílání, v zájmu zachování objektivitu vysílání, ale i v zájmu minimální profeseionality, ověřit každou informaci, kterou hodlá zveřejnit.¹³

Nevyváženost Nejvyšší správní soud definuje jako skrytou formu stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných.¹⁴ Komentář pak v případě vyváženosti uvádí, že se „jedná se zejména o vyváženost informací a komentářů týkajících se jednotlivých témat a zároveň vyváženost ve smyslu těchto témat čili rovnoměrné poskytování informací z nejrůznějších oblastí a prezentování různých témat, aby informovanost byla ucelená a rozmanitá“.¹⁵ Stejně jako v případě objektivitu i u vyváženosti se menší požadavky kladou na publicistické pořady.

V daném případě mám pochybnosti, zda uvedené aspekty objektivitu provozovatel naplnil a lze reportáž označit za vyváženou. Souhlasím s názorem autora obsahové analýzy, že **Česká televize nedoložila, že by se stěžovatelka vydávala za šlechtičnu a potomka [redacted]-pekařů**. Stěžovatelka pouze tvrdila, že je potomkem jiné větve rodu [redacted]. **Současně Česká televize nedoložila, že by stěžovatelčino tvrzení, že je potomkem rodu [redacted] bylo nepravdivé.** Redaktor pouze konstatoval, že „všechny skutečnosti“ nasvědčují tomu, že stěžovatelka není potomkem rodu [redacted]. Současně ale **v reportáži kamera zabírá monitor počítače zobrazující genealogický vývod, ze kterého je patrné, že stěžovatelka má být potomkem [redacted]** Hovoří-li se v reportáži o pramenech, kamera zabírá monitor počítače s heslem na internetové encyklopedii Wikipedia; autorem hesla má být sám pan Martin Kotačka vystupující v reportáži. Jiní odborníci se k dané věci nevyjádřili.

V této souvislosti si dovoluji upozornit, že tvrzení o šlechtickém původu obsahovala uvozující slova v reportáži, termín šlechtična nese i název v reportáži a v reportáži se s tvrzením šlechtického původu dále pracuje (např. vystoupení historiků). V takovém případě je legitimní, aby Česká televize své tvrzení prokázala. Pokud by se ukázalo, že není pravdivé, není pravdivý ani název reportáže, což vnímám jako zásadní.

Dále Česká televize tvrdila, že stěžovatelka žaluje společnost Agrofert. I v tomto případě by měla prokázat své tvrzení. Stěžovatelé namítají, že soudní spor vede nadační fond s realitní společností [redacted] nikoli ona. Na první pohled se může jednat o drobnost, ale v kontextu celé reportáže, kdy reportér zdůrazňoval účelovost stěžovatelčina přejmenování, vnímám uvedené jako zásadní. Informaci o existenci nadačního fondu jsem v reportáži nezaznamenala. Současně si myslím, že v reportáži není dostatečně oddělen spor o název společnosti, kde podle stěžovatelů probíhá soudní řízení, a spor o ochranné známky, kde soudní řízení neprobíhá.

Nevyváženost lze spatřovat v nedostatečném prostoru poskytnutém zejména stěžovatelce v případě zpochybnění jejího původu a jejích vysokoškolských studií. Ačkoliv oboje reportáž zpochybňuje, není patrné, že by stěžovatelce byl dán prostor svá tvrzení o původu a studiích obhájit. Reportáž pak vyznívá tak, že stěžovatelka vysokoškolské vzdělání nemá. V případě

13 Tamtéž.

14 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2010, č. j. 3 As 6/2010-7, www.nssoud.cz.

15 Chaloupková, H., Holý, P., Urbánek, J. Mediální právo. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 125.

původu pak reportáž neposkytla prostor odborníkům, kteří nesdílí názor pana Kotačky. Podobně je tomu v případě soudního sporu paní Hornové. Stěžovatelka namítá, že v soudním sporu vystupovala jako svědek a že žalovaným byl vydavatel novin, reportáž však vyznívá tak, že žalovanou byla stěžovatelka.

Stranou nelze nechat ani několik drobnějších pochybení, která se týkají objektivity a vyváženosti:

- V případě subjektivního hodnocení sporu o ochrannou známku neodborníkem. Neodborník by neměl komentovat spor o ochrannou známku.
- Nevysvětlení role stěžovatelky v soudním sporu paní Hornové. Stěžovatelka tvrdí, že vystupovala před soudem jen jako svědek; tato informace ale v reportáži nezazní. A v této části reportáž skutečně vyznívá tak, jako by stěžovatelka byla žalovanou stranou.
- Nakonec opakované používání formulace „se přejmenovala“. Stěžovatelka v reportáži vysvětlila důvody svého jednání.

S ohledem na uvedené lze mít pochybnosti, zda o předmětné reportáži lze hovořit jako objektivní a vyvážené, a z tohoto důvodu mám pochybnosti o správnosti postupu RRTV, kdy se věci odmítla zabývat.

Vážený pane předsedo, v souladu s ustanovením § 15 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv si Vás dovoluji požádat o vyjádření k danému případu. Konkrétně Vás prosím o odpovědi na následující otázky:

- (1) Jak se RRTV vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně pravdivosti vybraných tvrzení uvedených v reportáži:
 - stěžovatelka sama sebe označuje za potomka šlechtické větve rodu [REDAKCE],
 - stěžovatelka není vůbec potomkem rodu [REDAKCE],
 - stěžovatelka žaluje společnost Agrofert.
- (2) Jak se RRTV vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně vyváženosti reportáže:
 - neposkytnutí prostoru stěžovatelce prokázat absolvování zahraničních vysokých škol,
 - absence oponentního názoru k historii rodu [REDAKCE],
 - neposkytnutí prostoru stěžovatelce vyjádřit se soudnímu sporu paní Hornové.
- (3) Jak se RRTV vypořádala s návrhem obsaženým v obsahové analýze, kterou si nechala pro hodnocení vypracovat?

Své vyjádření prosím zašlete k výše uvedené spisové značce ve lhůtě **30 dnů**.

S pozdravem

JUDr. Veronika Gabrišová v. r.

vedoucí odboru veřejného pořádku a místní správy
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

ombudsman

veřejný ochránce práv

Vaše značka RRTV/9024/2021-rud
Sp. zn. 507/2021/VOP/DV
Č. j. KVOP-6765/2022
Datum 24. února 2022

Vážený pan
Ing. arch. Václav Menci
předseda
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Škrétova 44/6
120 21 Praha 2

Vážený pane předsedo,

v příloze Vám zasílám zprávu o šetření ve věci podnětu [REDACTED] a [REDACTED] (dále také „stěžovatelé“). Stěžovatelé rozporovali postup Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále také „RRTV“) při vyřízení stížnosti na Českou televizi ve věci odvysílání reportáže *Šlechtična z bulváru* v rámci pořadu *Reportéři ČT*; k odvysílání došlo dne 2. března 2020.

Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv¹ Vás žádám, abyste se ve lhůtě **30 dnů** od doručení zprávy ke zjištěným pochybením vyjádřil a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě.

Nad rámec si Vás dovoluji požádat o doplňující vyjádření k rozhodovacím postupům RRTV. Můj dotaz směřuje k využití obsahových analýz ze strany RRTV. Ochránce se v rámci své činnosti setkává podruhé (prvním případem bylo šetření ve věci pořadu „*Výměna manželek*“), kdy rozhodnutí RRTV neodpovídá závěrům zpracované obsahové analýzy. Netvrdím, že je RRTV ve svém rozhodování vázána závěry obsahové analýzy. Stejně tak si nemyslím, že nemůže existovat názorový rozpor mezi RRTV a autorem obsahové analýzy. Přesto bych očekávala, že se bude jednat spíše o výjimečné situace. Z tohoto důvodu bych Vás chtěla poprosit, jestli byste mohl osvětlit, jak RRTV s obsahovými analýzami pracuje a jak často se RRTV od závěru obsaženého v těchto analýzách odklání. Nežádám přesnou statistiku, pouze mě zajímá, zda se jedná o výjimečné situace, nebo spíše o pravidlo.

S pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

Zpráva o šetření

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Zpráva o šetření ve věci vyřízení podnětu proti postupu Rady pro rozhlasové a televizní vysílání

Na veřejného ochránce práv se obrátili [redacted] (dále také „stěžovatelka“) a [redacted] (dále také „nadační fond“); (oba dále také „stěžovatelé“). Stěžovali si na postup Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále také „RRTV“) při vyřízení stížnosti na Českou televizi ve věci odvysílání reportáže *Šlechtična z bulváru* v rámci pořadu *Reportéři ČT*; k odvysílání došlo dne 2. března 2020.

A. Shrnutí závěrů

Na základě provedeného šetření jsem dospěla k závěru, že:

- RRTV pochybila, když Českou televizi nevyzvala, aby tvrzení o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [redacted] a že se označuje za šlechtičnu, prokázala.
- RRTV pochybila, když v části týkající se vysokoškolských studií neposoudila reportáž jako nevyváženou.
- RRTV pochybila, když v přípisu adresovaném stěžovateli stručně neuvedla důvody, proč rozhodla o odložení věci.

B. Skutková zjištění

B.1 Obsah podnětu

Stěžovatelé si v podnětu stěžují na postup „RRTV“ při vyřízení stížnosti na Českou televizi. Nejprve se na RRTV obrátila stěžovatelka, následně pak nadační fond, který do jisté míry navázal na předchozí stížnost. Stěžovatelčinu stížnost RRTV odložila,¹ stížnost nadačního fondu ani neprojednala a odkázala na svůj předchozí závěr.²

Stěžovatelka v podnětu namítala, že RRTV nepodnikla potřebné kroky k tomu, aby Česká televize doložila pravdivost svých tvrzení. RRTV se rovněž nezabývala:

- skutečností, že Česká televize veřejně a bez důkazů obvinila stěžovatelku z několikanásobného pokusu o podvod;
- nevyvážeností reportáže, kdy stěžovatelka nedostala možnost se k obviněním vyjádřit – zpochybnění studia v Německu a v USA;
- tím, že Česká televize prezentuje spor mezi nadačním fondem [redacted] a realitní společností [redacted] jako stěžovatelčin spor s pekárny [redacted];
- tvrzením paní Lenky Hornové – paní Hornová nežalovala stěžovatelku, ale deník Blesk, a uspěla díky stěžovatelčinu svědectví.

Stěžovatelka k podnětu přiložila obsahovou analýzu předmětné reportáže vypracovanou RRTV. Obsahová analýza identifikovala několik pochybení a doporučila RRTV vyzvat Českou televizi k podání vysvětlení. Alternativně autor analýzy navrhl i usnesení o odložení věci; výslovně však neuvedl, že odložení věci nenavrhuje.

1 Dopis ze dne 26. května 2020, č. j. RRTV/9586/2020-bur.

2 Dopis ze dne 12. ledna 2021, č. j. RRTV/987/2021-bur.

B.2 Důvody zahájení šetření

Šetření podle ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv³ jsem zahájila, neboť jsem měla pochybnosti o správnosti postupu RRTV. Konkrétně jsem se domnívala, že se RRTV nedostatečně vypořádala s námitkami stěžovatelů, současně nebylo jasné, jak se RRTV vypořádala s návrhem obsaženým v obsahové analýze předmětné reportáže.

Na RRTV jsem se obrátila s žádostí o zodpovězení následujících otázek:

Jak se RRTV vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně pravdivosti vybraných tvrzení uvedených v reportáži:

- (1) stěžovatelka sama sebe označuje za potomka šlechtické větve rodu [REDAKCE],
- (2) stěžovatelka není vůbec potomkem rodu [REDAKCE],
- (3) stěžovatelka žaluje společnost Agrofert.

Jak se RRTV vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně vyváženosti reportáže:

- (1) neposkytnutí prostoru stěžovatelce prokázat absolvování zahraničních vysokých škol,
- (2) absence oponentního názoru k historii rodu [REDAKCE],
- (3) neposkytnutí prostoru stěžovatelce vyjádřit se k soudnímu sporu paní Hornové.

Jak se RRTV vypořádala s návrhem obsaženým v obsahové analýze, kterou si nechala pro hodnocení vypracovat?

B.3 Vyjádření RRTV

RRTV se zabývala mojí výzvou na svém 13. zasedání konaném dne 20. července 2021. Nejprve se však zaměřila na otázku, **zda může ochránce ingerovat do pravomoci RRTV zakotvené v ustanovení § 5 písm. a) zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání, tedy pravomoci dohlížet na dodržování právních předpisů v oblasti rozhlasového a televizního vysílání⁴** a podmínek stanovených v rozhodnutí o udělení licence či v rozhodnutí o registraci. Následně se věnovala i samotné výzvě k vyjádření.

B.3.1 Působnost ochránce v daném případě

Podle názoru RRTV je ochránce v projednávaném případě oprávněn přezkoumat, zda postup RRTV vůči stěžovatelům nebyl v rozporu s právem, nebyl v rozporu s principy demokratického právního státu a dobré správy nebo zda se RRTV nedopustila nečinnosti (tedy nekonala tam, kde konat měla). **Pokud se ochránce ve svém podání dopouští hodnocení, že předmětná reportáž nebyla objektivní a vyvážená, respektive pokud posuzuje soulad reportáže s ustanovením § 31 odst. 2 a 3 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání, jedná již nad rámec svých pravomocí stanovených v § 1 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.** Pravomoc dohlížet na dodržování právních předpisů v oblasti rozhlasového a televizního vysílání totiž náleží výhradně Radě pro rozhlasové a televizní vysílání, nikoli však veřejnému ochránci práv.

³ Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

B.3.2 Vyjádření k podnětu stěžovatelů

RRTV ve svém vyjádření k podnětu stěžovatelů odkázala na judikaturu správních soudů. Konkrétně se jednalo o rozsudek Městského soudu v Praze,⁵ ze kterého vyplývá, že **je třeba rozlišovat mezi ochranou poskytovanou veřejnosti dohledem nad objektivitou a vyvážeností informací veřejnoprávního charakteru a ochranou fyzických osob před zásahem do jejich soukromého života poskytováním zkreslených nebo nepravdivých informací. Úkolem RRTV pak není poskytovat ochranu soukromým zájmům.**

Dále RRTV odkázala na náleží Ústavního soudu,⁶ ze kterého vyplývá, že úprava § 31 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání je prostředkem ochrany veřejného zájmu na objektivitě a vyváženosti obsahu vysílaných informací, nikoliv subjektivního zájmu soukromého na ochraně soukromí osob dotčených vysíláním.

Z veřejně dostupných zdrojů podle RRTV vyplývá, že **stěžovatelé podali soukromoprávní žalobu na Českou televizi a rovněž tak i trestní oznámení. V takovém případě pak zásah orgánu veřejné moci RRTV v návaznosti na zmíněné závěry Ústavního soudu již nemá své místo.** Ústavní soud jasně deklaroval, že proti jednáním porušujícím práva vyplývající ze soukromoprávních předpisů (tj. zejména ochrana osobnostních práv fyzické či právnické osoby jako je například ochrana dobrého jména apod.) je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky a teprve při jejich nedostatečnosti, respektive nemožnosti, lze uplatnit sankce správní.

Nakonec RRTV reagovala na jednotlivé dotazy.

1) + 2) Jak se RRTV vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně pravdivosti vybraných tvrzení uvedených v reportáži (stěžovatelka sama sebe označuje za potomka šlechtické

5 Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 9 Ca 63/2007: „Z povahy věci, tj. vysílaného pořadu a smyslu ochrany dle § 31 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. ve spojení s pravomocemi Rady dle § 5 citovaného zákona se totiž jako relevantní jeví rozlišovat na jedné straně ochranu poskytovanou veřejnosti dohledem nad objektivitou a vyvážeností informací veřejnoprávního charakteru a na straně druhé obecně ochranu fyzických osob před zásahem do jejich soukromého života poskytováním zkreslených nebo nepravdivých informací. Podle ustanovení § 4 a 5 zákona č. 231/2001 Sb. není úkolem ani oprávněním Rady vystupovat jako správní úřad na ochranu soukromých zájmů osob, které se v důsledku svých vystoupení ve zpravodajských či politicko-publicistických pořadech z nějakých důvodů cítí být poškozeny na svých právech.“ (zvýrazněno RRTV)

6 Náleží Ústavního soudu ze dne 30. ledna 2018, č. j. I. ÚS 4035/14: „Snaha o ochranu práv a svobod druhých uložením sankce z napadeného rozhodnutí Rady pro vysílání neplyne. To ostatně odpovídá samotné rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu, podle níž je **úprava § 31 zákona o vysílání prostředkem ochrany (objektivního) veřejného zájmu na objektivitě a vyváženosti obsahu vysílaných informací, nikoliv (subjektivního) zájmu soukromého na ochraně soukromí osob dotčených vysíláním.** Objektivita a vyváženost sdělovaných a rozšiřovaných informací není totožná s ochranou subjektů před zásahem do jejich osobnostní sféry, která je chráněna zejména prostředky práva soukromého, které jsou provedením ústavně garantovaného práva na důstojnost a ochranu soukromí (čl. 10 odst. 1, 2 Listiny). **Posuzováno v rovině sankcionovatelnosti takového jednání provozovatele televizního vysílání, může být v konkrétním případě zásah do osobnostních práv subjektu dotčeného odvysílanou informací pouze deliktem civilním, nikoliv správním** (rozsudky NSS č. j. 4 As 69/2007-65, ze dne 22. 5. 2008, č. j. 7 As 23/2010-73, ze dne 5. 5. 2010, č. 2110/2010 Sb. NSS).

(...) ukládání sankcí ze strany veřejné moci je možné souběžně s individuální obranou jedince, který se cítí jednáním sankcionované osoby poškozen ve svých soukromých zájmech, případně dokonce nezávisle na ní. Takový postup veřejné moci má však své místo především tam, kde jiné prostředky ochrany práv osob jsou vyčerpány, neúčinné nebo nevhodné. Jeho význam je celospolečenský, tedy ochrana základních společenských hodnot. **Platí tedy, že proti jednáním porušujícím práva vyplývající ze soukromoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky, při jejich nedostatečnosti uplatnit sankce správní a na posledním místě právo trestní** [srov. přiměřeně náleží sp. zn. I. ÚS 69/06, ze dne 12. 10. 2006 (N 186/43 SbNU 129)].

(...) uplatnění správnětrestní represe k ochraně hodnot, jež dotčené subjekty samy nebránily a jejichž potřeba ochrany (pro povahu dotčení) nepřesahuje vlastní zájem dotčených subjektů, není nezbytné. Za takového stavu není uložení sankce stěžovatelce legitimováno ochranou práv a svobod druhých podle čl. 17 odst. 4 Listiny.“ (zvýrazněno RRTV)

větve rodu [REDAKCE]; stěžovatelka není vůbec potomkem rodu [REDAKCE] stěžovatelka žaluje společnost Agrofert), resp. jak se vypořádala s námitkami stěžovatelů ohledně vyváženosti reportáže.

RRTV ve své odpovědi upozornila na povahu publicistického pořadu, jehož účelem je v souladu s judikaturou správních soudů „informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti.“⁷ „Při sledování publicistiky divák ví, že sleduje nejenom sumu faktů, ale též jejich autorské hodnocení. Proto by si měl divák publicistiky ideálně uvědomit, že nesleduje žádnou zjevnou pravdu, ale subjektivní a osobité stanovisko, s nímž se může, ale nemusí ztotožnit.“⁸ Nelze pak spravedlivě požadovat po RRTV, aby ověřovala každou spornou informaci, která v pořadu zazněla. Takový požadavek by podle soudu činnost RRTV zablokoval.⁹

S ohledem na uvedené je podle RRTV zcela zásadní rozdíl mezi posuzováním zpravodajství a publicistiky. **Publicistický pořad si může na rozdíl od toho zpravodajského „dovolit“ větší míru zjednodušení, a to ať už hovoří o šlechtickém původu stěžovatelky, či soudních sporů, ve kterých stěžovatelka/stěžovatelé figurují.** Tolerovatelné je proto zjednodušení informace týkající se sporu mezi [REDAKCE] a realitní společností [REDAKCE] se svěřeneckým fondem Agrofert. Pokud je stěžovatelka předsedkyní správní rady nadačního fondu, pak lze akceptovat zjednodušení, kterého užil redaktor. RRTV se domnívá, že detailní rozbor vztahů stěžovatelky [REDAKCE] a různých společností, ve kterých je osobně či majetkově zainteresovaná, a všech soudních sporů, které ona sama či uvedené společnosti vedou nebo jsou jeho účastníky (spor Lenky Hornové nevýmaje), překračuje kapacity stopáže pořadu i chápání průměrného diváka.

Co se týká stěžovatelčina původu, pak jak uvedl Nejvyšší správní soud, **nelze po RRTV požadovat, aby ověřovala každou jednotlivou informaci, která v pořadu zazněla.** Skutečně není v možnostech RRTV, aby zpracovala nebo nechala zpracovat genealogický rozbor rodu [REDAKCE] a následně zkoumala, ze které větve rodu stěžovatelka pochází, či nepochází. S tím souvisí i odpověď na další ze stěžovatelčiných výtek, a sice, že v pořadu absentoval oponentní názor k historii rodu [REDAKCE]. Není možné v reportáži o stopáži několika minut uspořádat plenární diskusi historiků a genealogů o rodu [REDAKCE]. Bc. Mgr. Martin Kotačka je český historik a genealog, ředitel Archivu VUT v Brně, spoluautor rejstříku k moravské lánové vizitaci a popularizátor genetické genealogie v Česku, a je tedy mimo pochybnost, že jeho názor k věci byl relevantní a dostačující.

K neposkytnutí dostatečného prostoru stěžovatelce k prokázání absolvování vysokých škol RRTV odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu, ve kterém soud dospěl k závěru, že: „Stěžovatelka má jistě pravdu, že obecně je třeba trvat v rámci požadavku vyváženosti na tom, aby dotčená strana dostala šanci se k určitým sporným otázkám vyjádřit. Nicméně Nejvyšší správní soud upozorňuje na správný závěr městského soudu, dle něhož bezkontextový požadavek, aby byl dán všem dotčeným osobám prostor k vyjádření v každém pořadu, kde se o nich referuje, nemusí bez dalšího vést k naplnění objektivitě vysílání.“¹⁰

7 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 100/2020, ze dne 30. září 2020; www.nssoud.cz.

8 Tamtéž.

9 Tamtéž.

10 Tamtéž.

Podle RRTV tak **nelze bez dalšího trvat na povinnosti provozovatele, aby v krátké reportáži umožnil všem dotčeným osobám vyjádřit se ke každému slovu**, které o nich v reportáži zazní. Stěžovatelka svůj prostor k vyjádření v reportáži navíc obecně dostala.

3) Jak se RRTV vypořádala s návrhem obsaženým v obsahové analýze, kterou si nechala pro hodnocení vypracovat.

RRTV uvedla, že předmětnou analýzu vypracoval zaměstnanec RRTV v rámci svých standardních pracovních úkolů, nebyla tady vypracována pro RRTV, jak jsem uvedla ve výzvě. **Předmětná analýza pak představuje pouze jeden z podkladů pro rozhodování RRTV, který však není žádným způsobem závazný. RRTV na základě svého vlastního uvážení dospěla k závěru, že se v daném případě přikloní k odložení věci, neboť podezření pro možné porušení zákona neshledala.** RRTV pak nemá povinnost, a koneckonců ani důvod se jakkoli vymezovat či vypořádávat s návrhem analytika.

C. Právní hodnocení

C.1 Působnost ochránce v daném případě

S názorem RRTV o vybočení z rámce pravomocí vymezených zákonem o veřejném ochránci práv nemohu souhlasit. **Je-li úkolem ochránce působit k ochraně osob před jednáním úřadů, pokud je v rozporu s právem, pak mu samozřejmě přísluší i hodnotit postup úřadů při aplikaci resortních právních předpisů.** V opačném případě by role ochránce ztratila smysl. Dále si dovoluji upozornit, že nečinnost správních orgánů může být ryze formální, kdy na podání nereagují vůbec, nebo materiální, kdy na podání reagují, ale neadekvátně (například namísto rozhodnutí reagují správní orgány neformálním přípisem). Právě materiální nečinnost byla předmětem mého šetření – je totiž otázkou, zda RRTV postupovala správně, když stěžovatelčin podnět pouze odložila.

C.2 Hodnocení postupu RRTV v daném případě

C.2.1 Úvod

RRTV ve svém vyjádření upozornila na potřebu rozlišovat mezi ochranou poskytovanou veřejnosti dohledem nad objektivitou a vyvážeností informací veřejnoprávního charakteru na jedné straně a ochranou fyzických osob před zásahem do jejich soukromého života poskytováním zkreslených nebo nepravdivých informací na straně druhé. S uvedeným souhlasím. Vedle toho se ale domnívám, že v daném případě lze hranici stanovit jen obtížně, protože reportáž popisuje povětšinou stěžovatelčiny aktivity. Případná nevyváženost nebo uvedení nepravdivých informací tak z povahy věci bude zasahovat do soukromé sféry a může se překrývat s požadavkem na veřejnoprávní ochranu.

Ačkoliv jsem si vědoma existence soukromoprávní a veřejnoprávní roviny, nedomnívám se, že by na ně bylo možné pohlížet jako na „schody“, kdy neúspěch v soukromoprávní rovině umožňuje přestoupit do roviny veřejnoprávní. Jsem přesvědčena, že uvedené roviny leží vedle sebe, protože každá má svůj vlastní, samostatný účel a smysl. Vyjádření RRTV, že stěžovatelé podali soukromoprávní žalobu na Českou televizi a trestní oznámení a tudíž pro RRTV již není v dané věci místo, vnímám jako alibistické. A nemyslím si, že by mělo oporu v textu nálezu Ústavního soudu, kde se mimo jiné uvádí *„ukládání sankcí ze strany veřejné moci je možné souběžně s individuální obranou jedince, který se cítí jednáním sankcionované osoby poškozen ve svých soukromých zájmech, případně dokonce nezávisle na ní“*. Názor Ústavního soudu vychází ze skutečnosti, že nástroji veřejného a soukromého práva dochází k ochraně odlišných zájmů.

C.2.2 Nepravdivá tvrzení

Souhlasím s názorem opřeným o judikaturu, že RRTV nemůže ověřovat každou informaci, která v reportáži zazní. Zároveň ale dodávám, že takový postup jsem po RRTV nepožadovala. Své dotazy, jak se RRTV vypořádala s pravdivostí některých tvrzení, jsem vznesla na základě obsahové analýzy, která doporučovala vyzvat Českou televizi k doložení jejích tvrzení. Jelikož RRTV k tomuto kroku nepřistoupila, zajímalo mě, jak se s námitkou stěžovatelů vypořádala.

RRTV má pravdu, že na publicistické pořady se kladou nižší požadavky než na zpravodajství. **Ačkoliv je míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivity a vyváženosti u publicistických pořadů vyšší, neznamená to, že v rámci publicistiky je umožněné vše. Žurnalista tak nesmí podle názoru Nejvyššího správního soudu zamlčovat či zkreslovat fakta, lhát, nedostatečně si ověřit prezentované informace nebo užívat vulgarismů.**¹¹

Minimálně tvrzením, že stěžovatelka není potomkem rodu [REDAKCE] a jejím označením jako šlechtičny, pořad uvedený porušil, protože tvrzení nijak nedoložil. Současně uvedená tvrzení vnímám jako zásadní přesahující soukromý zájem stěžovatelky – **tvrzení o šlechtickém původu obsahovala uvozuující slova v reportáži, termín šlechtična nese i název v reportáži a v reportáži se s tvrzením šlechtického původu dále pracuje, když historik vysvětluje, proč se lidé snaží mezi svými předky nalézt šlechtice.** V takovém případě je legitimní, aby Česká televize své tvrzení prokázala. **Pokud by se ukázalo, že není pravdivé, není pravdivý jak název reportáže, tak jedna z jejích linek.** Uvedené pak není možné podřadit pod zjednodušení,¹² jak uvádí RRTV, jedná se o nedoložené tvrzení, které nemá v publicistice místo. V reportáži se stěžovatelčin šlechtický původ dovozuje pouze ze skutečnosti, že se stěžovatelka považuje za potomka rodu [REDAKCE] z nichž někteří byli šlechtici. Stejně tak je tomu v případě tvrzení, že stěžovatelka vlastně vůbec není potomkem rodu [REDAKCE]

V rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, na které RRTV odkazovala, se uvádí, že „Při sledování publicistiky divák ví, že sleduje nejenom sumu faktů, ale též jejich autorské hodnocení.“ Z uvedeného vyplývá, že **publicistika sice obsahuje hodnotící soudy, ale současně by měla stát na faktech, tedy prokázaných/doložených tvrzeních.** Informace o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [REDAKCE] resp. že o sobě tvrdí, že je potomkem šlechtické větve tohoto rodu, ale takovým faktem není; reportáž ani první, ani druhé jednoznačně nedokládá. Současně opakuji, že v případě šlechtického původu stěžovatelky se nejedná o izolované sdělení uprostřed reportáže. Uvedené sdělení tvoří název reportáže, je zmíněno v úvodním slovu a dále se s ním pracuje (např. vystoupení historika, který vysvětluje, proč lidé hledají mezi svými předky osobu šlechtického původu). Z tohoto důvodu se domnívám, že nepravdivost obou tvrzení přesahuje soukromý zájem stěžovatelky.

Nadto si dovoluji upozornit, že v průběhu šetření stěžovatelka doložila rozhodnutí Komise pro projednání přestupků města Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (dále také „přestupková komise“) o udělení napomenutí fyzické osobě. Tato fyzická osoba se měla dopustit přestupku proti občanskému soužití, když na Facebooku stěžovatelku mimo jiné označila za megapodvodnici. Z odůvodnění rozhodnutí přestupkové komise vyplývá, že obviněný

11 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 7 As 36/2012-24; www.nssoud.cz.

12 Na rozdíl od názoru RRTV ohledně stěžovatelčina sporu se svěřeneckým fondem Agrofert, kde uznávám, že jde o tolerovatelné zjednodušení.

čerpal informace z reportáže. Pachatel při ústním jednání uvedl, že by stěžovatelku za megapodvodnici neoznačil, pokud by viděl diplomy dokládající vzdělání a veškeré dokumenty, které stěžovatelka předložila při ústním jednání. Pro pořádek je ale vhodné uvést, že podle posledního sdělení stěžovatelky předmětné rozhodnutí odvolací orgán zrušil a vrátil přestupkové komisi k novému projednání.

RRTV pochybila, když Českou televizi nevyzvala, aby tvrzení o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [REDAKCE] a že se označuje za šlechtičnu, prokázala.

C.2.3 Nevyváženost reportáže

Stěžovatelka ve stížnosti namítala nevyváženost reportáže, když nedostala prostor se vyjádřit ke zpochybnění svého zahraničního studia, tvrzení paní Hornové a genealogii rodu [REDAKCE].

Nevyváženost Nejvyšší správní soud definuje jako skrytou formu stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných.¹³ Komentář v případě vyváženosti uvádí: „jedná se zejména o vyváženost informací a komentářů týkajících se jednotlivých témat a zároveň vyváženost ve smyslu těchto témat čili rovnoměrné poskytování informací z nejrůznějších oblastí a prezentování různých témat, aby informovanost byla ucelená a rozmanitá.“¹⁴ Stejně jako v případě objektivit i u vyváženosti se menší požadavky kladou na publicistické pořady.

RRTV ve svém vyjádření odkázala na rozhodnutí soudu, podle kterého **je třeba trvat v rámci požadavku vyváženosti na tom, aby dotčená strana dostala šanci se k určitým sporným otázkám vyjádřit**. Nicméně Nejvyšší správní soud upozornil, že **bezkontextový požadavek, aby byl dán všem dotčeným osobám prostor k vyjádření v každém pořadu**, kde se o nich referuje, **nemusí bez dalšího vést k naplnění objektivit vysílání**.¹⁵

K tomu si dovoluji uvést, že **minimálně v případě svého vysokoškolského studia stěžovatelka nevznesla bezkontextový požadavek, aby všechny osoby uvedené v reportáži měly možnost se ke vzneseným tvrzením vyjádřit**. Její požadavek se vázal k tvrzení, zda v zahraniční vystudovala vysokou školu. **Reportáž neobsahovala žádný jednoznačný, přímý důkaz**, který by její studium zpochybnil (např. vyjádření zástupce vysoké školy). V reportáži zazněl pouze nepřímý důkaz, že se v knihovně německé univerzity nepodařilo dohledat stěžovatelčinu závěrečnou práci. **Přesto reportáž v této části vyznívá tak, že stěžovatelka vysokou školu nevystudovala**. Jelikož reportáž vyslovila nepřilíš zdůvodněné podezření, měla mít možnost se k němu vyjádřit a obhájit se. Předpokládám, že by podezření buď vyvrátila předložením diplomu nebo nějaké jiného dokladu, nebo by je prohloubila tím, že by žádný doklad nepředložila.

Za problematickou považuji i **část reportáže, kde vystupuje paní Lenka Hornová**. RRTV ve svém vyjádření hovoří o tolerovatelném zjednodušení. Na uvedeném názoru mi vadí fakt, že ono zjednodušení – minimálně v případě sporu paní Hornové – se děje v neprospěch stěžovatelky, která tvrdí, že v soudním řízení vystupovala pouze jako svědek, nikoli strana sporu, jak by mohl průměrný divák dovodit. Nemyslím si však, že by se samo o

13 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2010, č. j. 3 As 6/2010-7; www.nssoud.cz.

14 Chaloupková, H., Holý, P., Urbánek, J. Mediální právo. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 125.

15 Tamtéž.

sobě jednalo o významný zásah. Navíc stěžovatelka se v rámci soudního řízení podle svých slov domohla omluvy.¹⁶

V případě absence **oponentního názoru k historii rodu** [redacted] se přikláním k názoru RRTV, že účelem reportáže o stopáži několika minut není uspořádat plenární diskusi historiků a genealogů o rodu [redacted]

RRTV pochybila, když v části týkající se vysokoškolských studií neposoudila reportáž jako nevyváženou.

C.2.4 Obsahová analýza jako podklad

RRTV ve svém vyjádření osvětlila původ obsahové analýzy. Současně uvedla, že se jedná o jeden z podkladů pro vydání rozhodnutí, nikoli však podklad závazný. RRTV jako nezávislý orgán se proto přiklonila k odložení věci.

Nijak nerozporuji nezávislost RRTV a právo na vlastní názor. Je ale namístě připomenout, že RRTV je správním orgánem, který rozhoduje o právech a povinnostech. **Z rozhodnutí správních orgánů by pak mělo být zřejmé, kterými úvahami se při rozhodování řídil. V opačném případě nemá rozhodování daleko od svévole. Je-li jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí obsahová analýza, s jejímž návrhem se RRTV neztotožňuje, bylo by vhodné alespoň stručně uvést, proč RRTV přijala odlišný názor.**

Vyrozumění o odložení věci zmiňovalo obsahovou analýzu jako podklad, na jehož základě RRTV ve věci rozhodovala. „Z podnětu Vašeho podání byla nicméně zpracována obsahová analýza reportáže Šlechtična z bulváru. Rada věc podrobně projednala. Nejistila však závažné skutečnosti, které by mohly dokládat možné porušení zákona...“ Rozumím rozpakům stěžovatelky, když následně zjistila, že závěr obsahové analýzy doporučoval jiný postup, než který nakonec RRTV zvolila. Uznávám, že stěžovatelka obdržela pouze vyrozumění o usnesení o odložení věci; usnesení se pouze poznamenalo do spisu. Rozhodnutí RRTV by ale působilo přesvědčivěji, pokud by se proces rozhodování včetně vypořádání se závěry obsahové analýzy neshrнул do dvou slov: „podrobně projednala.“

RRTV pochybila, když v přípisu adresovaném stěžovatelce stručně neuvedla důvody, proč rozhodla o odložení věci.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám Radě pro rozhlasové a televizní vysílání a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovatelům.

Brno 24. února 2022

Mgr. Monika Šimůnková v. r.

¹⁶ Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 21. září 2021, č. j. 33 C 23/2021-59.

ombudsman

veřejný ochránce práv

Sp. zn.: 507/2021/VOP/DV

zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

Jedn. identifikátor 468723-RRTV

Váš dopis zn. 507/2021/VOP/DV

Naše č. j. RRTV/4434/2022-
beh

Sp. zn. RRTV/2021/556/rud

Zasedání Rady 5-2022/poř. č. 32

Vyřizuje: Analytický odbor

Datum, místo 22. března 2022, Praha

**Mgr. Monika Šimůnková,
zástupkyně veřejného ochránce
práv
Kancelář veřejného ochránce
práv
Údolní 39
602 00 Brno**

Odpověď na výzvu ve věci reportáže Šlechtična z bulváru

Vážená paní magistro,

Radě pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) byla dne 25. února 2022 doručena Vaše zpráva o šetření ve věci podnětu [REDAKCE] a [REDAKCE] proti postupu Rady při vyřízení stížnosti ohledně reportáže Šlechtična z bulváru odvysílané v rámci pořadu Reportéři ČT dne 2. března 2020 na programu ČT1. Výsledkem Vašeho šetření jsou tyto závěry:

- i. Rada pochybila, když Českou televizi nevyzvala, aby tvrzení o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [REDAKCE] a že se označuje za šlechtičnu, prokázala
- ii. Rada pochybila, když v části týkající se vysokoškolských studií neposoudila reportáž jako nevyváženou
- iii. Rada pochybila, když v přípisu adresovaném stěžovateli stručně neuvedla důvody, proč rozhodla o odložení věci

Žádáte Radu, aby se ve lhůtě 30 dnů od doručení Vaší zprávy ke zjištěným pochybením vyjádřila a sdělila, jaká přijala opatření k nápravě.

Dovolte mi prosím Vás informovat, že Rada se s Vaší zprávou seznámila na svém 5. zasedání konaném dne 22. března 2022 a dospěla k následujícím závěrům:

Co se týče polemiky nad působností veřejného ochránce práv, Rada již ve své předchozí odpovědi uvedla rozsáhlou argumentaci, na základě které se domnívá, že veřejný ochránce práv nepřipustně zasahuje do pravomocí svěřených zákonem výhradně Radě pro rozhlasové a televizní vysílání, pokud sám posuzuje soulad pořadu Reportéři ČT se zákonem, vyhodnocuje jej jako nevyvážený či neobjektivní, tedy v rozporu s ustanovením § 31 odst. 2 či odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání (dále jen zákon o vysílání), a v podstatě vyžaduje, aby Rada byla tímto hodnocením vázána („**Rada pochybila, když v části týkající se vysokoškolských studií neposoudila reportáž jako nevyváženou**“ ... „**žádám Radu, aby se ve lhůtě 30 dnů od doručení zprávy o šetření vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě**“). Pokud by Rada takový postup akceptovala, stal by se úřad veřejného ochránce práv fakticky jakýmsi odvolacím orgánem Rady, který by byl oprávněn věcně přezkoumávat všechna její rozhodnutí či usnesení.

Uvádíte, že je-li úkolem ochránce práv působit k ochraně osob před jednáním úřadů, pak mu samozřejmě přísluší i hodnotit postup úřadů při aplikaci resortních právních předpisů. S takovým výkladem lze souhlasit pouze do té míry, že ochránce práv je oprávněn hodnotit, zda úřad například splnil všechny zákonné formální i materiální podmínky pro vydání rozhodnutí; zda úřad konal tam, kde konat dle zákona měl, nebo naopak nekonal tam, kde mu zákon takovou pravomoc neukládá apod. Nikoli však již v případě, kdy by měl veřejný ochránce práv sám posuzovat, zda určitý pořad porušil zásady objektivit, kterážto pravomoc přísluší dle ustanovení § 4 a 5 zákona o vysílání výhradně Radě. Rada je nezávislým správním úřadem a členové Rady dle ustanovení § 7 odst. 10 téhož zákona vykonávají své funkce osobně a pro jejich výkon **nesmějí přijímat žádné pokyny a instrukce**. Členové Rady nemohou a nesmějí být vázáni pokyny veřejného ochránce práv, jakým způsobem mají hodnotit soulad televizního vysílání se zákonem.

Ve své zprávě dále sdělujete, že nečinnost správního orgánu může být vedle nečinnosti formální rovněž materiální, kdy správní orgán na podnět sice reaguje, ale neadekvátně – například namísto rozhodnutí reaguje neformálním přípisem. Právě materiální nečinnost byla dle Vašich slov předmětem šetření v předmetné věci, neboť je otázkou, zda Rada postupovala správně, když stěžovatelčin podnět pouze odložila. Ano, Rada správně postupovala. V případě, pokud má správní orgán zákonem uloženou povinnost v tom kterém případě vydat rozhodnutí, pak je samozřejmě jeho jednání protiprávní, pokud namísto toho vydá například pouze přípis. Ale to hovoříme výhradně o případu, kdy povinnost vydat rozhodnutí vyplývá z právního předpisu, nikoli o případu tzv. diskreční pravomoci, kdy zákon svěřuje správnímu orgánu možnost věc samostatně posoudit a rozhodnout. Rada vyhodnotila pořad Reportéři jako neodporující zákonu a rozhodla usnesením podnět odložit. Usnesení o odložení věci se dle ustanovení § 76 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, „*pouze poznamená do spisu.*“ De ustanovení § 43 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, „*usnesení o odložení věci se vždy oznamuje osobě, které se týká, je-li známa, a podatelů*“. Přesně tak Rada v posuzované věci postupovala a zcela jistě se tedy **nedopustila materiální nečinnosti**.

Co se týče nutnosti rozlišování mezi ochranou poskytovanou veřejnosti dohledem nad objektivitou a vyvážeností informací na straně jedné a ochranou fyzických osob před zásahem do jejich soukromého života poskytováním zkreslených nebo nepravdivých informací na straně druhé, uvádíte, že nelze na soukromoprávní a veřejnoprávní ochranu pohlížet jako na „schody“, kdy neúspěch v soukromoprávní rovině umožňuje postoupit do roviny veřejnoprávní. Pokud Rada uvádí, že stěžovatelé podali soukromoprávní žalobu a trestní oznámení a pro Radu v dané věci tedy není místo, je takový přístup dle Vašeho názoru alibistický. Rada však těmito skutečnostmi argumentovala nikoli proto, že by si snad vytvářela alibi pro svou domnělou nečinnost, ale protože vycházela z dostupné judikatury správních soudů a především pak z nálezu soudu Ústavního, na který odkazovala i ve své předchozí odpovědi (nález Ústavního soudu ze dne 30. ledna 2018, č.j. I. ÚS 4035/14). Soud zde zcela jednoznačně deklaruje, že **„úprava § 31 zákona o vysílání je prostředkem ochrany (objektivního) veřejného zájmu na objektivitě a vyváženosti obsahu vysílání informací, nikoliv (subjektivního) zájmu soukromého na ochraně soukromí osob dotčených vysíláním. Objektivita a vyváženost sdělovaných a rozšiřovaných informací není totožná s ochranou subjektů před zásahem do jejich osobnostní sféry, která je chráněna zejména prostředky práva soukromého, které jsou provedením ústavně garantovaného práva na důstojnost a ochranu soukromí.**

*(...) ukládání sankcí ze strany veřejné moci je možné souběžně s individuální obranou jedince, který se cítí jednáním sankcionované osoby poškozen ve svých soukromých zájmech, případně dokonce nezávisle na ní. **Takový postup veřejné moci má však své místo především tam, kde jiné prostředky ochrany práv osob jsou vyčerpány, neúčinné nebo nevhodné.** Jeho význam je celospolečenský, tedy ochrana základních společenských hodnot. **Platí tedy, že proti jednáním porušujícím práva vyplývající ze soukromoprávních předpisů je třeba v první řadě brojit soukromoprávními prostředky, při jejich***

nedostatečnosti uplatnit sankce správní a na posledním místě právo trestní [srov. přiměřeně nálezh sp. zn. I. ÚS 69/06 ze dne 12. 10. 2006 (N 186/43 SbNU 129)].

Rada je tedy, s odkazem na právě citovaný nálezh, nadále přesvědčena, že v případě posuzované reportáže bylo zasaženo do osobnostní sféry stěžovatelky, nikoli veřejného zájmu diváka, což koneckonců sama připouští, pokud uvádíte, že „reportáž popisuje povětšinou stěžovatelčiny aktivity“. Proti takovému jednání měla stěžovatelka brojit primárně soukromoprávními prostředky a postup veřejné moci (tedy zásah Rady jakožto správního orgánu) by byl teoreticky namíště pouze v případě, pokud by obrana prostředky práva soukromého nebyla možná nebo nebyla dostatečná.

ad i. „Rada pochybila, když Českou televizi nevyzvala, aby tvrzení o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [redacted] a že se označuje za šlechtičnu, prokázala“

Namítáte, že se provozovatel při zpracování předmětné reportáže zpronevěřil zásadám publicistiky, pokud uvedl, že stěžovatelka není potomkem rodu [redacted] a současně ji opakovaně označil jako „šlechtičnu“, aniž by tato tvrzení byla čímkoli podložena. Stěžovatelčin šlechtický původ dovozuje redaktor pouze ze skutečnosti, že se [redacted] považuje za potomka rodu [redacted], z nichž někteří byli šlechtici, a stejně tak je tomu v případě tvrzení, že stěžovatelka vlastně vůbec není potomkem rodu [redacted].

Rada se i této otázce věnovala ve svém předchozím vyjádření a nezbyvá tedy než jen znovu zopakovat, že dle rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 10 As 100/2020 je **účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti.**

Při sledování publicistiky divák ví, že sleduje nejenom sumu faktů, ale též jejich autorské hodnocení. Proto by si měl divák publicistiky ideálně uvědomit, že nesleduje žádnou zjevnou pravdu, ale subjektivní a osobité stanovisko, s nímž se může, ale nemusí ztotožnit. Musí však vědět, že takovou názorovou žurnalistiku sleduje, proto také platí shora analyzovaný příkaz druhé věty § 31 odst. 2 zákona o vysílání.

Nelze jistě spravedlivě požadovat po stěžovatelce (pozn. Radě), aby ověřovala každou spornou informaci, která v pořadu zazněla. Takový požadavek by zablokoval práci stěžovatelky jako správního úřadu, který vykonává státní správu v oblasti rozhlasového a televizního vysílání a převzatého vysílání. Lze ale požadovat, aby stěžovatelka vzala do úvahy správnost informací přinejmenším tam, kde jde o údaje všeobecně známé nebo snadno dohledatelné.“

Co se týče původu [redacted] pak, jak uvedl Nejvyšší správní soud, nelze po Radě požadovat, aby ověřovala každou jednotlivou informaci, která v pořadu zazněla. Ve veřejně dostupných zdrojích lze nalézt informaci, že František Serafin [redacted] pocházel ze starobylého českého rytířského rodu [redacted] z Újezdce (viz například [https://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/\[redacted\]-zchudly-slechticky-se-stal-uspesnym-mlynarem-443621.html](https://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/[redacted]-zchudly-slechticky-se-stal-uspesnym-mlynarem-443621.html)). Rod [redacted] byl tedy rodem šlechtickým a pokud redaktor hovořil o [redacted] jako o „šlechtičně“, pak se jednalo o do jisté míry úmyslně exponovaný výraz pro upoutání diváků, který byl ovšem podložen i historickými reáliemi, tedy že rod [redacted] byl rodem šlechtickým. Redaktori pak v reportáži zkoumali původ rodu [redacted] a hledali historická fakta a souvislosti, které by objasnily původ větve rodu [redacted], ke které se hlásí [redacted]. Stěžovatelka se k rytířskému rodu [redacted] hlásí i veřejně na svých internetových stránkách, viz

Roudnici, uchytil se městské živnosti a domohl se tím zase jmění. Potomci žijíce tu drahně let odložili šlechtické heslo a psali se jen [redacted] [...] Josef [Josef František, bratr Františka Serafína [redacted] stal se r. 1851 městským radou, získal statek Dub a vymohl si uznání svého hesla a starožitného rodu.“

S ohledem na uvedené je tedy Rada přesvědčena, že nepochybila, pokud Českou televizi nevyzvala, aby tvrzení o tom, že stěžovatelka není potomkem rodu [redacted] a že se označuje za šlechtičnu, prokázala. Reportáž poskytla dostatečné informace k tomu, aby si divák mohl na danou věc utvořit vlastní názor.

Pokud ve své zprávě odkazujete na rozhodnutí přestupkové komise města Brandýs nad Labem, pak Rada nemá toto rozhodnutí k dispozici a nemůže se tedy k jeho obsahu blíže vyjádřit. Pokud ovšem toto rozhodnutí bylo dle Vašich slov odvolacím orgánem zrušeno a vráceno přestupkové komisi k novému projednání, pak by ani případné vyjádření Rady nebylo relevantní.

ad ii. „Rada pochybila, když v části týkající se vysokoškolských studií neposoudila reportáž jako nevyváženou“

Obdobně Rada nadále trvá na svém závěru, že **nepochybila, pokud neposoudila reportáž v části týkající se vysokoškolských studií [redacted] jako nevyváženou.** Reportáž netvrdila, že stěžovatelka nemá vysokoškolské vzdělání. Redaktor pouze uvedl, že se v knihovně německé univerzity nepodařilo nalézt stěžovatelčinu závěrečnou práci. [redacted] svůj prostor k vyjádření v reportáži dostala a není možné po provozovateli požadovat, aby do reportáže zařadil vyjádření stěžovatelky ke všem skutečnostem, které jsou uváděny. Obzvlášť v případě, kdy stěžovatelka zjevně zpochybňuje takřka každé slovo, které v reportáži zaznělo, viz Seznam lží (celkem 23) zveřejněný na stěžovatelčiných internetových stránkách ([https://www.\[redacted\].com/prehled-nepravdivych-tvrzeni-ct](https://www.[redacted].com/prehled-nepravdivych-tvrzeni-ct)). Podstatné však je, že provozovatel žádnou lež o tom, že by stěžovatelka neměla vysokoškolské vzdělání, explicitně v reportáži neuvedl.

ad iii. „Rada pochybila, když v přípisu adresovaném stěžovateli stručně neuvedla důvody, proč rozhodla o odložení věci“

Posledním bodem, kterému se ve své zprávě věnujete, je otázka obsahové analýzy reportáže. Připomínáte, že Rada je správním orgánem, který rozhoduje o právech a povinnostech, přičemž z rozhodnutí musí být zřejmé, jakými úvahami se při rozhodování řídil. V opačném případě nemá rozhodování daleko od svévole. Pokud je jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí obsahová analýza, s jejímž návrhem se Rada neztotožňuje, bylo by vhodné uvést, proč Rada přijala odlišný názor.

Zde je však třeba zdůraznit, že usnesení o odložení věci není rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 67 a násl. správního řádu, neboť nezakládá, nemění ani neruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby, případně ani v určité věci neprohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Z tohoto důvodu tedy ani nemusí disponovat náležitostmi dle ustanovení § 68 správního řádu, tedy nemusí především obsahovat ani jakékoli odůvodnění. V této souvislosti lze dokázat na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. října 2017, č.j. 8A 59/2017 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. srpna 2017, č.j. As 117/2017, kde soud uvedl v souvislosti s posuzováním postupu přijímání a vyřizování podnětů dle § 42 správního řádu následující:

„Podle ust. § 42 správního řádu je správní orgán povinen oznamovateli sdělit jen to, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu. Povinností správního orgánu tedy je sdělit oznamovateli pouze a právě to, jak jeho podnětem (stížností) naložil, nikoliv však mu sdělovat, proč, tedy z jakých důvodů tak jednal; sdělení podle ust. § 42

správního řádu proto nemusí obsahovat žádné odůvodnění. Tato skutečnost podle názoru soudu je dána přímo záměrem zákonodárce, jak lze usuzovat například ze srovnání s dikcí ust. § 77 odst. 3 správního řádu, které upravuje povinnosti správního orgánu při vyřizování podnětu k prohlášení nicotnosti vydaného rozhodnutí. Tam platí, že dá-li účastník řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno, správnímu orgánu podnět k prohlášení nicotnosti tohoto rozhodnutí, pak neshledá-li správní orgán důvody k zahájení řízení o prohlášení nicotnosti, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodů do 30 dnů podateli. Zde tedy zákonodárce výslovně uložil správnímu orgánu povinnost svůj postup odůvodnit a tyto důvody sdělit tomu, kdo podnět podal. Jak vyloženo výše, v ust. § 42 správního řádu však žádná taková povinnost není správnímu orgánu uložena, a nebylo tedy nutné, aby Rada pro rozhlasové a televizní vysílání odpovídala na podnět (stížnost) žalobce jinak než prostým sdělením o tom, že neshledala důvody k zahájení řízení z moci úřední. **Pokud Rada tento podnět žalobce vyřídila s tím, že žalobci jisté důvody pro svůj postup sdělila, konala tak nad rámec svých povinností, což ovšem nemohlo nijak zasáhnout do jakéhokoliv práva žalobce. Žalobci ovšem ani nelze přiznat žádné právo domáhat se přezkoumání takového odůvodnění, neboť tím by byl neoprávněně zvýhodněn před těmi oznamovateli, jejichž podněty podle ust. § 42 správního řádu byly vyřízeny striktně v souladu s touto normou, tedy bez sdělení důvodů.**

Zákon ani judikatura tedy nestanoví povinnost v přípisu o odložení věci jakkoli odůvodňovat, proč Rada neshledala důvody pro zahájení řízení, natož snad důvody, proč se neztotožnila s analýzou zpracovanou Úřadem Rady. **Rada tedy zcela jistě nepochybila, pokud v přípisu adresovaném stěžovatelce neuvedla důvody, proč „rozhodla o odložení věci“.**

Co se týče obsahové analýzy, ta je pouze jedním z podkladů, na základě kterých se Rada usnese buď na zahájení řízení, či na odložení podnětu. Analýza není nikterak závazná ani navenek ani pro samotné členy Rady. V případě zahájení řízení o přestupku se analýza stává součástí spisového materiálu, který je samozřejmě účastníku řízení přístupný. Pokud však Rada věc odloží, analýza zůstává interním dokumentem a přístup k ní lze získat pouze prostřednictvím žádosti o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., tedy tak, jak v dané věci učinila i stěžovatelka. Závazné a směrodatné je však v takovém případě pouze a jen usnesení Rady o odložení věci.

Pokud se v této souvislosti tážete, jak často se Rada od závěru obsaženého v obsahových analýzách odklání, tedy zda se jedná o výjimečné situace, nebo spíše o pravidlo, pak lze říci, že se nejedná o pravidlo, ale ani o výjimečné situace.

S pozdravem

Ing. arch. Václav Menci
předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání
elektronicky podepsáno

Sp. zn. 7788/2021/VOP/DV
Č. j. KVOP-18789/2022
Datum 8. března 2022

Vážený pan
Ing. arch. Václav Menci
předseda
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Škrétova 44/6
120 00 Praha 2

Vážený pane předsedo,

dovoluji si Vás informovat, že se na veřejného ochránce práv se obrátil podnětem pan [REDACTED] (dále „stěžovatel“). Stěžovatel ve svém podnětu namítá nečinnost Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále „RRTV“).

Obsah podnětu

Stěžovatel se obrátil na RRTV podnětem k zahájení řízení pro porušení povinnosti provozovatele televizního vysílání ze dne 3. května 2021. Podnět se týkal odvysílání pořadu *Infiltrace – obchod s nadějí* a podle stěžovatele Česká televize odvysíláním pořadu porušila svou povinnost poskytovat objektivní a vyvážené informace, jak jí ukládá ustanovení § 31 odst. 2 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání.¹ Stěžovatel mimo jiné namítal, že:

- dotčené osoby nedostaly žádný prostor k vyjádření,
- pořad nerespektoval zásadu vyváženosti, protože autoři pořadu využili služeb experta MUDr. Jaroslava Matýse, o němž je známo, že patří k programovým odpůrcům Aplikované behaviorální analýzy (dále „ABA“),
- pořad obsahoval celou řadu nepravdivých sdělení a celou řadu významných skutečností zamlčel. V daném případě se ve stížnosti uvádělo, že pořad zamlčel skutečnost, že spolek vznikl z iniciativy rodičů dětí s PAS za účelem zajištění terapie pro své děti. Pořad manipulativně hodnotil průběh supervize; model placené supervize je obvyklý a probíhal podle pravidel. Z pořadu vyplývá, že supervize probíhala jen formálně.

V **doplnění stížnosti stěžovatel** upozornil, že na jednostranný přístup expertů byla Česká televize ze strany RRTV upozorněna v případě příspěvku *Největší čeští dezinformátoři v době pandemie*. Příspěvek vycházel z analýzy Bezpečnostního centra Evropského hodnoty, aniž by došlo ke zprostředkování názorů jiných odborníků, kteří v této otázce zastávají odlišná stanoviska. Současně stěžovatel upozornil na osobní provázanost mezi autorkou pořadu a panem Karlem Malým, který v pořadu vystupoval jako odborník v oblasti účetnictví.

1 Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů.

RRTV na základě podnětu požádala Českou televizi o podání vysvětlení. **Česká televize** odmítla, že by neposkytla prostor pro vyjádření pracovníků uvedeného centra. Podle jejího názoru došlo k velmi důkladnému zmapování kompletní činnosti centra. Vše, na co by se Česká televize dotčených osoba zeptala, je v dokumentu autenticky bez jakýchkoli manipulativních zásahů zaznamenáno. Při jakémkoli rozhovoru by všechna tato zjištění nikdy nezdokumentovala. V případě MUDr. Matýse Česká televize uvedla, že se jedná o dětského psychiatra, který není programovým odpůrce ABA. Současně upozornila, že pořad obsahuje hodnocení PhDr. Pavla Krále. Hodnocení obou odborníků jsou totožná.

RRTV se s podaným vysvětlením seznámila, a protože neshledala důvod k zahájení řízení o přestupku, rozhodla o odložení věci.²

Důvody k zahájení šetření

Zástupkyně veřejného ochránce práv Mgr. Monika Šimůnková v dané věci zahájila šetření podle ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv.³ Důvodem jsou dále nastíněné pochybnosti o objektivitě a vyváženosti pořadu.

Stěžovatel vznesl v podnětu adresovaném RRTV spoustu námitek, pro které se domnívá, že odvysíláním pořadu došlo k porušení zákona. Námítky jde rozlišit na zásadní a méně podstatné. Zásadní námítky v dalším textu rozeberu. Méně podstatnými námítky, kam patří zejména odkazy na různá nepravdivá tvrzení v reportáži, se zabývat nebudu a stěžovatel o této skutečnosti bude vyrozuměn v informaci o zahájení šetření.

Právní rámec

Právní rámec pro hodnocení případu představuje ustanovení § 31 odst. 2 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání:

„Provozovatel vysílání poskytuje objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.“

Podle ustálené judikatury správních soudů by se RRTV v hodnocení neměla omezovat pouze na posouzení, zda v pořadu dostaly prostor k vyjádření osoby, o nichž bylo referováno, nebo zdali byly uvedeny zdroje, ze kterých byly čerpány informace. „Rozhodla-li se žalovaná žalobkyni za odvysílání pořad pokutovat s odkazem na ochranu práva diváků, aby jim v audiovizuálních médiích byly informace předkládány objektivně a vyváženě, respektive kvůli obecnému zájmu na tom, aby na základě poskytovaných informací bylo možné utvořit si o věci svobodný názor, **neměla se omezovat pouze na posouzení, zda v pořadu dostaly prostor k vyjádření osoby, o nichž bylo referováno nebo zdali byly uvedeny zdroje**, ze kterých byly čerpány informace. Jak totiž vyplývá z výše uvedené judikatury pro **zjištění, zda žalobkyně skutková tvrzení v pořadu prezentovala objektivním způsobem**, na základě kterého si divák může udělat na věc názor, **je primárně důležité, zda skutková tvrzení, která v pořadu zazněla, nebyla zjevně lživá, překroucená,**

2 Č. j. RRTV/11445/2021-beh.

3 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

prezentovaná v zavádějícím kontextu, nedostatečně oddělená od hodnotících soudů, případně nedostatečně podepřená odkazy na zdroje.⁴ Jinak řečeno, vyjádření osob, o kterých reportáž pojednává, není pro zachování vyváženosti a objektivity vždy nutné.

V případě publicistických pořadů navíc nelze pravidlo objektivit a vyváženosti vykládat jako příkaz, aby v nich zaznívaly toliko bezbarvé, opatrné a hyperkorektní názory. Naopak, zejména proto, že sám zákonodárce zdůrazňuje, že zákaz jednostranného zvýhodňování se má vztahovat na celek vysílaného programu, nutno uvedené ustanovení vykládat v jeho materiálním obsahu, tedy jako pokyn organizovat vysílání publicistických pořadů tak, aby jednotlivé pořady byly často angažované, kritické a názorově vyhraněné, samozřejmě vždy při zachování objektivit a pravdivosti sdělení o faktech, avšak ve svém celku vytvářely pestrou a z hlediska názorového spektra společnosti reprezentativní kombinaci, podporující co nejširší a nejotevřenější diskusi o společensky relevantních tématech.⁵ (zvýraznění doplněno)

Nejvyšší správní soud současně ale dospěl k závěru:

„Stěžovatelka má jistě pravdu, že obecně je třeba trvat v rámci požadavku vyváženosti na tom, aby dotčená strana dostala šanci se kurčtým sporným otázkám vyjádřit. Nicméně NSS upozorňuje na správný závěr městského soudu, dle něhož bezkontextový požadavek, aby byl dán všem dotčeným osobám prostor k vyjádření v každém pořadu, kde se o nich referuje, nemusí bez dalšího vést k naplnění objektivit vysílání.“⁶

Objektivita a vyváženost pořadu

V daném případě mám pochybnosti, zda dokument není zavádějící a neobjektivní. Pořad je postaven na záběrech pořízených skrytou kamerou, které komentují dětský psychiatr, majitel účetní společnosti a infiltrátorka. Samotní aktéři žádný prostor k vyjádření a obhájení své činnosti nedostali. České televize namítá, že pracovníkům poskytla prostor pro vyjádření při samotném nahrávání. Tento argument ale nelze bezezbytku přijmout. Oprávněně lze předpokládat, že vysvětlení nějaké činnosti kolegyni v centru, za kterou aktéři infiltrátorku považovali a o níž předpokládali, že je s metodou ABA seznámena, vypadá jinak, než vyjádření poskytnuté novinářům nad záběry skryté kamery. Vyjádření nad kamerovými záběry by bylo jistě zevrubnější a více vysvětlující. Argument České televize, že prostor pro vyjádření neposkytla, protože by nemohl přinést nic nového, by bylo možné přijmout v situaci, kdy by infiltrátorem byl odborník na metodu ABA, který by ji přímo na záběrech odborně rozporoval. Obdobě „děsivě“ by bez bližšího kontextu možná pro některé odborníky a veřejnost působila např. Vojtova metoda.

Je-li předmětem reportáž o využívání metody ABA, bylo by žádoucí, aby situaci komentoval odborník na tuto metodu, nejlépe držitel příslušného certifikátu, namísto dětského psychiatra. Pokud záběry nechali autoři posuzovat osobu, která sice je odborníkem v oblasti dětské psychiatrie, ale nikoli na metodu ABA, měli by poskytnout prostor pro vyjádření

4 Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 14. února 2020, č. j. 17 A 4/2019 - 42, www.nssod.cz.

5 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 5. května 2010, č. j. 7 As 23/2010-73, www.nssoud.cz.

6 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. září 2020, č. j. 10 As 100/2020-35, www.nssoud.cz.

natočeným aktérům, aby mohli své jednání ve stínu odborné kritiky obhájit. Uvedený požadavek lze opřít o názor Nejvyššího správního soudu: „má-li být informace objektivní a vyvážená, musí především v maximálním možné míře odpovídat skutečnosti.“⁷ Je-li předmětem reportáže použití nějaké metody, měl by reportáž komentovat odborník na tuto metodu. V opačném případě nelze vyloučit, že odborník nekritizuje ani tak aplikaci metody, jako spíše metodu samotnou.

Odhlédnout nelze ani od toho, že podle stěžovatele některé skutečnosti v reportáži nezazní a v hodnocení dochází ke zkreslení z důvodu, protože se tak děje bez úplné znalosti věci. Dětský psychiatr kritizuje, že komunikace s dítětem neprobíhá v rodném jazyce, ale v reportáži se neuvádí, o jaký rodný jazyk se jedná. Automaticky se předpokládá, že půjde o češtinu; ve skutečnosti je jím ruština. Dětský psychiatr diagnostikuje dítěti mentální retardaci, ačkoliv mentální retardaci netrpí. Česká televize sice ve svém vyjádření namítá, že nedošlo ke stanovení diagnózy konkrétní osoby, ale kontext je zřejmý. Pokud dětský psychiatr uvede „Ale s mentální retardací, s poruchou vývoje řeči, já nevím, co ona o tom ví ta paní [...]“ je patrné, že se domnívá, že dítě, se kterým osoba na záběrech pracuje a které odborník komentuje, mentální retardací trpí. V opačném případě by o mentální retardaci vůbec nehovořil.

Stejně tak v reportáži absentuje informace, že za vznikem centra stojí rodiče nemocných dětí, kteří se snaží zajistit péči pro své děti. Je pravdou, že z rejstříku spolku a podkladů sloužících pro zápis spolku tato skutečnost nevyplývá. Nikde ale současně není řečeno, že vznik spolku nemohou iniciovat a podpořit lidé stojící mimo struktury spolku. Uvedenou skutečnost je třeba vnímat jako zásadní, pokud je v reportáži spolek prezentován jako subjekt, který se snaží vydělávat na nemocných dětech, a dokonce hovoří-li komentující odborník o „šmejdech“.

Na rozdíl od aktérů dostane v reportáži prostor pro hodnocení celého procesu infiltrátorka, která ale podle svých slov nemá požadovanou odbornost. Její odbornost spočívá v tom, že má sama autistické dítě. V divákovi pak uvedené může vyvolat dojem, že je odbornicí na metodu ABA, ačkoliv tomu tak není.

Shrnu-li uvedené, pochybnosti ohledně vyváženosti a objektivity pořadu se pojí se skutečností, že záběry posuzovala osoba, která není odborníkem na metodu ABA, případně absence vyjádření aktérů reportáže.

Vážený pane předsedo, v souladu s ustanovení § 15 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv si Vás dovoluji požádat o vyjádření k případu. Konkrétně Vás chci poprosit:

- o zaslání kopie všech podkladů, na základě kterých RRTV učinila rozhodnutí,
- o vyjádření, proč ve světle výše vznesených námitek považovala RRTV pořad za objektivní a vyvážený.

Požadované dokumenty a vyjádření zašlete k výše uvedené spisové značce.

7 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. ledna 2010, č. j. 8 As 61/2009-61, www.nssoud.cz.

S pozdravem

JUDr. Veronika Gabrišová v. r.
vedoucí odboru veřejného pořádku a místní správy
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Jedn. identifikátor 468719-RRTV

Váš dopis

**Mgr. Monika Šimůnková,
zástupkyně veřejného ochránce
práv
Kancelář veřejného ochránce
práv
Údolní 39
602 00 Brno**

zn. 7788/2021/VOP/DV
Naše č. j. RRTV/4433/2022-beh
Sp. zn. RRTV/2022/298/beh

Zasedání Rady 5-2022/poř. č. 33

Vyřizuje: Analytický odbor

Datum, místo 22. března 2022, Praha

Odpověď na výzvu ve věci pořadu Infiltrace: Obchod s nadějí

Vážená paní magistro,

Radě pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) byla dne 9. března 2022 doručena Vaše výzva ve věci stížnosti na odvysílání pořadu Infiltrace: Obchod s nadějí dne 12. dubna 2021 na programu ČT1. Uvádíte, že jste v dané věci zahájila šetření, neboť máte pochybnosti o objektivitě a vyváženosti pořadu. Možné porušení zásad objektivitě a vyváženosti reportáže shledáváte především ve skutečnosti, že aktéři pořadu (tj. zástupci a zaměstnanci ABA Centra) nedostali žádný prostor k vyjádření a obhájení své činnosti, a že celou situaci komentoval „pouze“ dětský psychiatr a případně sama infiltrátorka, nikoli odborník na ABA metodu, což by bylo dle Vašeho názoru více než žádoucí.

Na základě uvedeného žádáte Radu jednak o zaslání kopie všech podkladů, na základě kterých učinila rozhodnutí o odložení věci, a dále o vyjádření, proč ve světle výše vznesených námitek považovala Rada pořad za objektivní a vyvážený.

Dovolte mi prosím Vás informovat, že Rada při svém usnesení o odložení věci vycházela jednak z obsahové analýzy pořadu, dále z podaného vysvětlení České televize a rovněž z audiovizuálního záznamu daného pořadu. Kopii analýzy a vysvětlení Vám zasíláme v příloze. Pokud byste požadovala i samotný záznam pořadu, je možné Vám jej zaslat na DVD.

Při hodnocení souladu pořadu se zákonem č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání (dále jen zákon o vysílání) vzala Rada jednak v potaz charakter pořadu „Infiltrace“, kdy se jedná se o cyklus autorských dokumentů, které vždy zpracovávají téma celospolečenského, veřejného zájmu, zobrazují různé negativní jevy, které se aktuálně ve společnosti odehrávají. Principem formátu Infiltrace je za pomoci skryté kamery a osoby nebo osob „nasazených“ autory dokumentu proniknout do určité organizace a autenticky zmapovat její činnost, upozornit na možné nedostatky či systémové chyby.

Dále Rada vycházela z faktu, že provozovatel vysílání zajišťuje dodržování objektivního a vyváženého informování v pořadech, které divákům slouží k základní orientaci v aktuálním společensko-politickém dění, tedy primárně v rámci zpravodajství a publicistiky. Tvůrci dokumentů mají naproti tomu právo ve svém autorském díle představit vlastní subjektivní pohled na zpracovávané téma a vstupovat tak do širšího celospolečenského dialogu.

Pokud vznášíte výtku, že dotčeným osobám nebyl poskytnut žádný prostor pro jejich vyjádření, pak lze oponovat, že diváci mohli sledovat celé autentické pasáže, ve kterých aktéři, zaměstnanci spolku i samotná jeho ředitelka paní Telín vysvětlovali i praktikovali metody tzv. ABA terapie, ve kterých komunikovali se svými kolegy, se supervizory, s uchazeči o zaměstnání apod. Tyto osoby se v záběrech přímo vyjadřovaly k tématu poskytování péče v centru. Na základě záznamů skryté kamery, kde zazněla celá řada vyjádření dotčených osob, si diváci mohli udělat vlastní úsudek o činnosti centra.

Co se týče osoby v pořadu vystupujícího dětského psychiatra MUDr. Jaroslava Matýse, pak se jedná o lékaře v oboru dětské psychiatrie s více než 20letou praxí a soudního znalce v oboru dětské a dorostové psychiatrie, což ho dle názoru Rady opravňuje se k dokumentu o léčbě dětí s poruchou autistického spektra odborně vyjadřovat. V pořadu je navíc obsaženo hodnocení i dalšího odborníka, předsedy Odborné rady Asociace klinických psychologů, PhDr. Pavla Krále. Nelze se přitom domnívat, že by oba oslovení lékaři hodnotili ABA terapii pouze na základě „účelově sestříhaných záběrů pořízených skrytou kamerou“. Jedná se odborníky v oboru dětské psychologie, respektive psychiatrie, s dlouholetou praxí, během níž se zcela jistě s tímto druhem terapie setkali a mohli si na ni vytvořit odborný názor dávno předtím, než byl natočen předmětný pořad.

Rada tedy v daném případě neshledala důvod k zahájení řízení o přestupku dle zákona o vysílání a přijala usnesení o odložení věci.

S pozdravem

Ing. arch. Václav Menci
předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání
elektronicky podepsáno

Přílohy

1. Analýza pořadu Infiltrace: Obchod s nadějí
2. Vysvětlení České televize včetně dvou příloh

Stěžovatelé (č. j. 5973/2021) podali podnět k zahájení řízení pro porušení povinností provozovatele televizního vysílání v souvislosti s odvysíláním pořadu Infiltrace: Obchod s nadějí dne 12. dubna 2021 od 21:50 hodin na programu ČT1.

Vyjádření AO

Stěžovatel uvádí, že dotčeným osobám nebyl poskytnut žádný prostor pro vyjádření. Je pravdou, že zástupci ABAway, z.s., v pořadu nedostali možnost reagovat na výhrady tvůrců a přizvaného psychiatra. Zároveň ale diváci mohli sledovat celé autentické pasáže, ve kterých aktéři, zaměstnanci spolku, vysvětlovali i praktikovali metody tzv. ABA terapie. Na základě toho si pak diváci mohli udělat obrázek o daných metodách. Nicméně zásadní je v daném případě především formát pořadu. Infiltrace je cyklus dokumentárních filmů, autorských děl, která odrážejí postoje svých tvůrců.

Stěžovatel ve svém podání cituje judikaturu Nejvyššího správního soudu, která se však ve všech případech týká zpravodajských nebo politicko-publicistických pořadů (Na vlastní oči a Televizní noviny odvysílané na programu NOVA). Povinnost dbát zásad objektivit a vyváženosti, stanovená § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., se vztahuje pouze ke zpravodajským a politicko-publicistickým pořadům, nikoli k dalším formátům, jako je např. autorský dokument. Provozovatel zajišťuje dodržování objektivního a vyváženého informování v pořadech, které divákům slouží k základní orientaci v aktuálním společensko-politickém dění, tedy v rámci zpravodajství a publicistiky. Tvůrci dokumentů mají naproti tomu právo ve svém autorském díle představit vlastní subjektivní pohled na zpracovávané téma a vstupovat tak do širšího celospolečenského dialogu.

Úkolem Rady je zastupovat veřejný zájem, tj. zájem diváka. V otázce možného poškození dobrého jména protagonistů pořadu je tedy nutné stěžovatele odkázat především na prostředky soukromého práva. Obdobně to platí také v případě stěžovatelem tvrzeného zásahu do práva na soukromí dětí stěžovatelů. Zde je ovšem třeba poznamenat, že klienty centra, tj. děti s poruchou autistického spektra, nebylo možno v pořadu ani náznakem identifikovat, neboť jejich obličej byly ze strany autorů pořadů zcela důsledně rozostřeny.

Co se týče v pořadu vystupujícího dětského psychiatra MUDr. Jaroslava Matýse, jedná se o osobu, která dle otevřených zdrojů na adresu dětí s PAS pronesla tvrzení typu: „Oni nerozpoznají, co je dobro a co je zlo. Oni nechápou, co je spravedlnost.“, „Neprožívají smutek

ani radost.“ apod. (viz <https://www.info.cz/zpravodajstvi/cesko/sef-detskych-psychiatru-greta-proziva-strach-a-uzkost-svet-je-pro-ni-cernobily>). Tyto výroky vzbudily u části psychiatrické obce i u rodičů dětí s tímto onemocněním poměrně velký ohlas a MUDr. Matýs (opět dle veřejně dostupných zdrojů) po patnácti letech skončil v čele dětské sekce České psychiatrické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně i v ministerské komisi pro reformu psychiatrie a byl podroben disciplinárnímu řízení na lékařské komoře (<https://www.info.cz/zpravodajstvi/cesko/psychiatr-matys-trvam-na-svem-na-autismus-tu-nasedaji-paraziticke-skupiny>). Na druhé straně faktem zůstává, že se jedná o lékaře v oboru dětské psychiatrie s více než 20 letou praxí (<https://www.jaroslavmatys.cz/odbornost-praxe>), což ho opravňuje se k dokumentu o léčbě dětí s poruchou autistického spektra odborně vyjadřovat.

Stěžovatel dále uvádí, že pořad obsahoval celou řadu záměrných nepřesností či vyloženě nepravdivých informací. Například je v pořadu tvrzeno, že „ještě není založeno“ (sdružení, respektive spolek ABAAway), když ve skutečnosti byl spolek založen dne 4. února 2020 a od tohoto okamžiku bylo možné za spolek možné právně jednat. V tomto bodě je třeba souhlasit se stěžovatelem, neboť dle ustanovení § 218 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je spolek založen v okamžiku, kdy se jeho zakladatelé shodnou na obsahu stanov. Dalším krokem, který následuje, je tzv. vznik spolku, který nastává v okamžiku zápisu spolku do veřejného rejstříku (ustanovení § 226 odst. 1 občanského zákoníku). Je tedy poměrně zásadní právní rozdíl mezi „založením“ a „vznikem“ spolku. Autorky reportáže uvádějí, že spolek nebyl ještě ani založen, což je však tvrzení skutečně nepravdivé. Spolek ABAAway, z.s., byl založen dne 4. února 2020, vznikl pak dne 10. března 2020.

Mnohá z údajně nepravdivých nebo manipulativních tvrzení není možné ověřit – například když v čase 44:45 infiltřátorka dramaticky šeptem na toaletě oznamuje, že dostala první výplatu, natajno, pod stolem, když ve skutečnosti dle stěžovatele výplatu nedostala ani natajno ani pod stolem.

Nebo pokud stěžovatel tvrdí, že „v čase 4:50 infiltřátorka Barbora Boháčková popisuje své zkušenosti s centrem poskytujícím ABA terapii, které údajně mělo na inzerát shánět terapeuty, přičemž uvádí, že do tohoto centra byla přijata, aniž by ji kdokoli znal. Provozovatel nicméně zcela záměrně zamlčel informaci, že se nejedná o totéž centrum, do něhož se Barbora Boháčková infiltrovala. Centrum ABAAway, v němž záběry vznikly, bylo založeno v únoru 2020 a Barbora Boháčková v něm začala působit v prvních dnech jeho činnosti; je zřejmé, že rozhovor Barbory Boháčkové a herečky Ivany Lokajové nebyl natočen

v zimě. Buď se jedná o zinscenovaný rozhovor, který byl natočen až v létě po natočení materiálu centru ABAway, nebo Barbora Boháčková hovoří o jiném centru, než do kterého se infiltrovala.“

Dále pokud stěžovatel tvrdí, že „v čase 7.50 se Barbora Boháčková podivuje nad tím, že nikdo neviděl její občanku. V pořadu však již není uvedeno, že Mgr. Telín, hlavní terapeutka, Barboru Boháčkovou osobně znala ze svého předešlého působiště, a proto nebyl důvod ověřovat její totožnost. Svůj údiv (i to že je neproověřený člověk) B. Boháčková opakuje v čase 20:06, čímž v divákovi sugeruje dojem, že centrum je připraveno zaměstnat kohokoli. Informace, že jí Katrin Telín osobně zná, nezazní ani tentokrát.“

Obdobných údajně zcela nepravdivých tvrzení pak stížnost uvádí celou řadu, přičemž AO nemá nástroje, jak je ověřit. Možností by bylo požádat provozovatele o podání vysvětlení ke stížnosti jako celku. Ovšem i kdyby se teoreticky na základě podaného vysvětlení prokázala nepravdivost některých tvrzení, která v pořadu zazněla, stále platí, že jde o autorský dokument, a možnosti Rady, jak postupovat, jsou omezené. Jak již bylo zdůrazněno, poškozené subjekty by měly uplatnit soukromoprávní prostředky ochrany.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen „Rada“) v rámci své kompetence dané § 5 písm. a) a f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen „zákon č. 231/2001 Sb.“) a v souladu s ustanovením § 137 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „zákon č. 500/2004 Sb.“) žádá provozovatele ČESKÁ TELEVIZE, IČ 00027383, sídlem Na hřebenech II 1132/4, Praha 4, PSČ 14700, o podání vysvětlení k tvrzením obsaženým ve stížnosti na pořad Infiltrace: Obchod s nadějí odvysílanému dne 12. dubna 2021 na programu ČT1, která byla Radě doručena dne 4. května 2021. Rada stanovuje lhůtu k podání vysvětlení 30 dní ode dne doručení této výzvy.

nebo

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své kompetence dané ustanovením § 5 písm. a) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), rozhodla v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění, ve věci možného přestupku spáchaného odvysíláním pořadu Infiltrace dne 12. dubna 2021 na programu ČT1, že věc odkládá.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
sídlem Škrétova 44/4
120 00 Praha 2
ID datové schránky: 2fjadja

Ke sp. zn. RRTV/2021/447/rud

Věc: Podání vysvětlení

Dne 24. 5. 2021 byla České televizi doručena žádost Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen „Rada“) ze dne 18. 5. 2021 o podání vysvětlení k tvrzením obsaženým ve stížnosti na pořad Infiltrace: Obchod s nadějí odvysílanému dne 12. dubna 2021 na programu ČT1, která byla Radě doručena dne 4. května 2021.

Česká televize se sídlem Praha 4, Kavčí hory, PSČ 140 70, IČ: 00027383, jednající Janem Maxou, ředitelem divize Vývoj a nová média, podává v souladu s ustanovením § 137 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, následující vysvětlení:

Pořad Infiltrace – Obchod s nadějí, který byl odvysílán dne 12.4.2021, se zabýval problematikou péče o děti s poruchou autistického spektra. Autorky pořadu téma dostupnosti a odbornosti péče poskytované postiženým lidem dlouhodobě sledují, již před zahájením natáčení měly řadu indicií, že v dané oblasti je mnoho neřešených problémů, které mohou mít dalekosáhlé následky. Problém je obecnější, systémový, legislativní. Příběhů poškození dětí neadekvátní péčí je řada a je zde veřejný zájem na zpracování takového tématu a jeho odvysílání. Infiltrátorka B. Boháčková, která vystupovala v pořadu, má sama syna s poruchou autistického spektra a původně jen hledala adekvátní péči pro svého syna. Nejprve absolvovala krátké školení v ABA Centru, přičemž jí následně bylo nabídnuto místo terapeuta v nově vzniklém centru ABAAway.

V případě pořadu Infiltrace - Obchod s nadějí se jednalo o autorský dokument, mimo jiné blíže mapující ve veřejném zájmu investigativním způsobem za pomoci skryté kamery činnost centra ABAAway. Odvysíláním pořadu nedošlo k porušení povinnosti poskytovat objektivní a vyvážené informace, pořad obsahoval v nezměněné podobě řadu vyjádření vedení a pracovníků centra. Stejný formát a postup, kdy je ve veřejném zájmu odvysíláno odhalení se zaznamenanými přímými vyjádřeními aktérů, které je doprovázeno reakcemi pozvaných odborníků, je v dokumentární tvorbě běžně uplatňován.

Česká televize níže podává vysvětlení k jednotlivým tvrzením uvedeným ve stížnosti oznamovatele, zastoupeném Advokátní kanceláří Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o. ze dne 3. května 2021.

K bodu 9a

Tvrzení stěžovatele, že nebyl poskytnut prostor pro vyjádření pracovníků uvedeného centra, neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno. Celý pořad velmi důkladně mapuje kompletní činnost centra – od terapie a detailní práce s dětmi po pracovní koordinační schůzky, hodnocení, komunikaci se supervizory apod. Vše, na co bychom se dotčených osob chtěli zeptat, je v dokumentu naprosto autenticky bez jakýchkoliv manipulativních zásahů v jejich vyjádřeních zaznamenáno. Při jakémkoliv rozhovoru bychom všechna tato zjištění nikdy nezdokumentovali, osoby se v záběrech pořízených skrytou kamerou přímo vyjadřovaly k tématu poskytování péče v předmětném centru. Použití skryté kamery bylo v souladu s čl. 16.14 Kodexu České televize i v souladu se soukromoprávní právní úpravou.

K bodu 9b

Tvrzení stěžovatele, že jsme si přizvali jako experta pouze dětského psychiatra MUDr. Matýse, není pravdivé a neodpovídá tomu, co bylo odvyšláno. MUDr. Matýs navíc není programovým odpůrcem ABA terapie a v pořadu od něj také přímo zaznívá, že metoda ABA může být účinná (cit.: „*ABA sama o sobě není špatná a prokazuje efektivitu, ale indikace ne pro všechny.*“). V pořadu je obsaženo hodnocení dalšího nezpochybnitelného odborníka - předsedy Odborné rady Asociace klinických psychologů, dětského psychologa a psychoterapeuta PhDr. Pavla Krále. Hodnocení obou odborníků jsou v principu totožná.

Dr. Král v dokumentu říká, cit.: „Pokud bych se teda k tomu dokumentu, který jsme měli možnost vidět, měl vyjádřit za Asociaci klinických psychologů, respektive za odbornou radu Asociace klinických psychologů jako její předseda, tak musím říct, že tím, co jsme viděli, jsme byli naprosto zděšeni. Každá péče, jako jakákoliv, musí probíhat v rámci zákonných norem, musí být jasné, že tam jsou splněny hygienické podmínky, musí být jasné, kdo za to odpovídá, jak je zajištěno bezpečí dětí, nejen bezpečí psychické, ale i bezpečí fyzické. Čistě z toho formálního hlediska tohle je vlastně úplně špatně. Pokud jde o tu část odbornou, tak to zařízení se prezentuje jako zařízení, které poskytuje Aplikovanou behaviorální analýzu. To, co tam probíhá, není ABA. ABA je světově uznávaná metoda, jejíž historie sahá do třicátých let minulého století, která je skutečně založená na analýze chování a jeho modifikaci. Musí to být vždycky šité na míru tomu konkrétnímu klientovi, nebo pacientovi a ideálně by to mělo probíhat v jeho domácím prostředí, protože speciálně třeba u autistických dětí, nejvíc toho problémového chování se vlastně vyskytuje doma. Čili to, co vidíme tam, není ABA terapie ani náhodou.“

K bodu 9c

Nejsme si vědomi žádných nepravdivých sdělení.

K bodu 9d

Žádné významné skutečnosti nebyly v pořadu zamlčeny, naopak – detailní kamerový záznam činnosti centra umožňuje každému divákovi, aby si názor na fungování tohoto zařízení učinil sám.

K bodu 10

Není pravdou, že by pořad podroboval kritice samotnou ABA terapii, ale byl zaměřen na způsob jejího provádění v uvedeném centru. Bylo zřejmé, že ve spolku ABAway nepracuje žádný certifikovaný a vyškolený ABA analytik. Práci behaviorálních techniků tam vykonávají lidé bez patřičného vzdělání a zkušeností – jako např. infiltrátorka B. Boháčková. Jedinou osobou, která již má nějakou terapeutickou praxi, je Katrin Telín, která ostatně ještě ani v době natáčení neměla složený zkoušky pro získání mezinárodního certifikátu behaviorálního analytika s titulem BCBA a musela tak stále pracovat pod supervizí, které byly prováděny ve formě týdenní 40minutové skypové konzultace s Dr. Xenii Kračenko, což bylo v pořadu uvedeno.

K bodu 11

Tvůrci pořadu rozhodně odmítají jakoukoliv předpojatost. Infiltrátorka je sama maminkou autistického chlapce a hledala jen tu nejlepší cestu pro svého postiženého syna. Nešla do centra s jakýmkoliv špatným úmyslem, ale nakonec byla tamějšími praktikami zcela zděšena. Naším záměrem byla tedy primárně osvěta – při nedostupnosti péče o postižené děti se do podobných situací dostávají také další rodiče. Všechny pracovnice centra se v pořadu prezentují svou vlastní prací a vyjádřeními, zobrazení jejich působení a vyjádření je zcela autentické a nezpochybnitelné, další vyjádření osob nebylo důvodné, když konfrontace není součástí autorského dokumentu Infiltrace. Diskuze odborníků byla obsahem samostatného pořadu Infiltrace - diskuse odborníků, který se věnoval zobecnění celé problematiky.

K bodu 12

Veřejný zájem směřoval k zájmům všech rodičů dětí s jakýmkoliv postižením, kteří často neúspěšně hledají jakoukoliv pomoc a terapii pro své děti. Téma je to samozřejmě nesmírně citlivé právě proto, že se týká malých dětí bez jakékoliv možné obrany a také bez jakékoliv možnosti sdělovat rodičům, co se s nimi v nejrůznějších zařízeních podobného typu děje. Jedná se tak logicky o celospolečenské téma, náprava v oblasti organizaci péče o postižené děti je zcela nezpochybnitelným vážným veřejným zájmem. Tento veřejný zájem potvrzuje také stanovisko nové odborné pracovní skupiny, která se tímto tématem hodlá dále zabývat a nalézt nové legislativní mantinely. K vysvětlení připojujeme v příloze č. 1 - Stanovisko odborníků a v příloze č. 2 Tiskovou zprávu z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP). V ostatním odkazujeme na bod 9a a bod 11 vysvětlení ke stížnosti.

K bodu 13

Pořady Infiltrace zobrazují negativní jevy, které se ve společnosti odehrávají. Principem Infiltrace je, že vše detailně a průkazně zaznamená skrytou kamerou, což jako jediné umožňuje tvůrcům pořadu zdokumentovat v pravé, nijak neupravené podobě určitý negativní jev ve společnosti. Vždy pouze v případech veřejného zájmu. Zachycené negativní jevy jsou průkazné a nezpochybnitelné. Citace režisérky uvedené ve stížnosti jsou vytrženy z kontextu a z obsahu pořadu jako celku je seznatelné, že dodržuje Česká televize dodržuje princip objektivity, a rovněž i vyváženosti, přestože jde o autorský dokument.

K bodu 14

V pořadu nevystupuje v pozici odborníka k pořízeným záběrům pouze MUDr. Matýs, ale také předseda Odborné rady dětských a klinických psychologů PhDr. Král. MUDr. Matýs je dětským a dorostovým psychiatrem s dlouholetou praxí, s bohatou zkušeností terapií stovek dětí s PAS. Je ověřeno, že mnohaletou pozici předsedy Výboru sekce Dětské a dorostové psychiatrie opustil sám a na vlastní žádost. Působí také jako jeden ze sedmi soudních znalců v oboru dětské a dorostové psychiatrie. Česká televize disponuje dalšími odbornými posudky k tématu pořadu, které rovněž velmi kriticky hodnotí činnost centra ABAway (Doc. MUDr. Libuše Stárková, CSc.; Doc. Dr. Karel Neubauer, PhD.; MUDr. Alena Dernerová; MUDr. Radkin Honzák; PhDr. Pavel Král, PhD.; PhDr. Romana Straussová, PhD.; Mgr. Milena Urbanová a další).

K bodu 15

S žádostí o vyjádření k dokumentu jsme se obrátili na řadu institucí, nezisková organizace NAUTIS byla pouze jednou z nich. Z vyjádření NAUTIS mj. vyplývá, že v daném oboru je potřeba adekvátní vzdělání a odborné zkušenosti a že z dokumentu nevyplývá, že by tento požadavek pracovníci centra splňovali. Další neziskové organizace s podobným zaměřením, jako např. Autis centrum ops., Adam – autistické děti a my hodnotily působení ABAway velmi kriticky.

K bodu 16

ABA terapie má v České republice výsostné postavení. Jsme jedinou evropskou zemí, která uzákonila profesi behaviorálního analytika jako nelékařské zdravotnické povolání. Tento zákon prošel Poslaneckou sněmovnou Parlamentu přes protesty odborné veřejnosti v r. 2017. V mnoha zemích je ABA terapie vysloveně nedoporučována, o zákaz provozování ABA terapie poté usilují např. v Německu, jmenovitě jedna z největších německých charitativních organizací Aktion Mensch, dále také ve Velké Británii nebo Novém Zélandu (viz. <https://mujautismus.cz/2017/01/aktion-mensch-odmita-podporovat-aba-terapii/>; <https://petition.parliament.uk/petitions/578616>; <https://autcollab.org/2021/03/10/banning-autistic-conversion-therapy-in-nz/>).

Infiltrátorka B. Boháčková nastupovala do původního ABA centra na základě inzerátu, který hledal nové ABA terapeuty, což jsme si rovněž předem ověřovali. Stejně tak při zaznamenaných pohovorech s novými uchazeči se hovořilo o nových terapeutech. Nebylo

také výjimkou, že v ABAway zůstávala B. Boháčková jako jediná terapeutka s nově příchozími adeptkami na tyto pozice. Navíc toto oslovení se v ABAway běžně používalo. V čase 31:38 až 31:53 pořadu při pohovoru s novou zájemkyní o práci v ABAway účetní P. Kulhánková říká, cit.: „*Já jsem vám myslím psala, jak to tady chodí, že dopoledne je jakoby ta školička a odpoledne pak probíhají individuální terapie. My teda jako hledáme k těm dětem do tý školičky terapeutky.*“

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného, v tomto případě spolkového rejstříku, v době natáčení centrum ABAway byl spolek ustanoven, ale objektivně zapsán nebyl a právně tak tedy nevznikl. Z okolností je zřejmé, že stav, že spolek, který dosud nevznikl, přesto poskytuje služby v oblasti terapie a péče o postižené děti, byl předmětem vyjádření osob v dokumentu.

V případě vyjádření MUDr. Matýse se jedná o odborné posouzení soudním znalcem v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi. MUDr. Matýs byl do pořadu přizván jako odborník - renomovaný dětský psychiatr a zároveň soudní znalec v oboru dětské a dorostové psychiatrie k posouzení vlivu terapie v dokumentu zaznamenané. V popisu jeho práce je přímo definována povinnost na posuzování vlivu okolí na dítě s duševní poruchou a včasné rozpoznání eventuálního poškození duševního stavu a vývoje. Hodnotí vhodnost toho kterého postupu, posuzuje vliv na zdravotní stav pacienta. Smyslem jeho předmětného vyjádření nebylo stanovování konkrétní diagnózy jednotlivých dětí, ani k tomu v pořadu nedošlo, ale jak je znatelné z přepisu předmětné části pořadu, předmětem bylo pouze obecné posouzení některých používaných metod, za vyjádření toho, že je nezbytné, aby terapeut s odpovídajícím vzděláním měl o dítěti patřičné informace.

Uvádíme přepis komentáře MUDr. Matýse v celém kontextu v čase 9:15 až 10:20, cit.: „*Tohle je typický případ, kdy se autismus spojuje s poruchou vývoje řeči. To jsou dvě oddělené poruchy, autista nemá principiálně poruchu řeči, ale může být k tomu přilepená a komplikuje pak komunikaci. Děti s autismem, tak tam může mít k tomu OSV, může k tomu mít úzkosti, ale i ADHD, ale hlavně mentální retardaci. Když dítě si má o něco o něco říct, tak musí vědět, jak se to jmenuje, buď ukáže anebo slabikami AU TO a ona řekne auto. Dám ho nahoru a pak by měla ukázat auto a pak mu to dá. Ale s mentální retardací, s poruchou vývoje řeči, já nevím, co ona o tom ví ta paní, takže ona očekává výsledek, ale neví, jaký je základ. To znamená, neví, co dítě je schopno pochopit. A chce po něm v podstatě běžnou komunikaci běžného zdravého dítěte. Tam se jde úplně od konce. A ještě řekne: Řekni si. Tak abych to pravdu řekl, dítě se středně těžkou mentální retardací neví, co to je řekni si. Tam vůbec nerozumí.*“

Rovněž další z vyjádření MUDr. Matýse, na které je ve stížnosti poukazováno, neobsahuje diagnózu konkrétního dítěte, ale doktor se vyjadřuje obecně. Přepis komentáře MUDr. Matýse v čase 13:50 až 14:17, cit.: „*Já v té ambulanci mám těžce postižené děti a maminky učím napojit se na to dítě, aby šli na jeho úroveň. A tady je někdo, kdo má být profesionál a na jeho úrovni není. Mu říká dospěláckým způsobem dospělácké věci. Oni ho nutí udělat krok třetí v podstatě. Aby pochopil, co je NECHCI, pak slovíčko celé NECHCI a pak to má říct ještě. To je složitý, to nemá šanci zvládnout to dítě.*“

Centrum ještě nebylo právně zapsáno v rejstříku, tedy nevzniklo, a infiltrátorka kvůli tomu dle sdělení zástupců centra neměla žádnou pracovní smlouvu. Studentka psychologie, která byla v centru na praxi, se k B. Boháčkové chovala jako ke školitelce a obracela se na ni s prosbou o radu.

Ze záznamů ze skryté kamery je naprosto evidentní, že dne 5. 2. 2020 byla infiltrátorka B. Boháčková v centru pouze se dvěma rusky (resp. špatně česky) mluvícími ženami bez jakéhokoliv oficiálního terapeuta či supervize.

Předání výplaty skutečně proběhlo nestandardně, pod stolem.

K bodu 17

Spolek ABAway založila paní Katrin Telín (statutární ředitelka centra a původní spolumajitelka ABA centra s.r.o.), paní Petra Kulhánková (účetní spolku ABAway, předsedkyně správní rady NF ABA Dětem a matka jednoho z dětí) a paní Božena Krumová (ergoterapeutka nabízející další hrazené služby pro děti v centru). Žádní jiní členové (tedy ani rodiče) jako zakládající členové spolku v zápisu z ustavující schůze nefigurují. Nadto v daném případě není podstatné, z jaké iniciativy byl spolek ustanoven, ale jak následně fungoval. Spolek vzniklý jen za účelem terapie několika dětí by nenabízel své služby také dalším klientům na individuální i skupinové terapie, v pořadu byly záběry, že k tomuto dochází a dále bylo v pořadu uvedeno, že spolek neinkasuje peníze pouze od určitých rodičů několika dětí, ale z více zdrojů.

K bodu 18

Uvedený vstupní rozhovor byl natočen až po působení infiltrátorky v centru. Z obsahu pořadu je seznatelné, že v komentáři B. Boháčkové se jedná o dvě různá centra a jsou podle skutečného vývoje popsány okolnosti nástupu infiltrátorky do centra ABAway. Česká televize tak nic nezamtlčela a hodnocení pasáže stěžovatelem neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno.

Přesný přepis komentáře v čase 4:50

B. Boháčková: „Přihlásila jsem se na kurz. Byla jsem hrozně překvapená, že mě vlastně hned oslovili, pozvali mě na pohovor a hned po prvním pohovoru, kde o mně ani moc nevěděli, tak jsem byla přijata.“

Komentář: „Paní Bára absolvovala dvacet hodin školení v ABA Centru, terapeutickém středisku pro děti s poruchami autistického spektra a jinými neuro vývojovými poruchami na pražském Břevnově. Když chtěla tamtéž o pár týdnů později pokračovat, napsali jí, aby nastoupila do nově vzniklého terapeutického střediska ABAway v Hostivaři.“

K bodu 19:

Jak je v pořadu uvedeno, centrum skutečně nebylo připraveno na zahájení a přestože nesplňovalo běžné standardy center, kde je pečováno o děti, své služby přesto nabízelo. To, co bylo odvysíláno, tak odráží skutečný stav. B. Boháčková chtěla původně nastoupit a natáčet v ABA Centru. Odpověděla ji tehdy ještě majitelka K. Telín s tím, že ABA Centrum prodává a sama ji pozvala do nově vznikajícího ABAway v Hostivaři. V pořadu je uvedeno, co bylo zjištěno, pořad prochází standardní kontrolou.

K bodu 20

Infiltrátorka pouze popisuje skutečnost. Byla přijata na práci s malými postiženými dětmi, a to bez jakýchkoliv dokladů o vzdělání, bez identifikace, bez potvrzení zdravotní způsobilosti pro práci s dětmi. To, že se s paní Telín potkala na chodbě při předchozím školení v ABACentru, aniž by spolu hovořily, rozhodně není relevantním důvodem k tomu, aby nebyla ověřena alespoň její totožnost. Zdůrazňujeme, že do ukončení spolupráce nikdo nezkontroloval totožnost B. Boháčkové, nevyžádal si občanský průkaz, potvrzení o zdravotní prohlídce nebo výpis z rejstříku trestů.

K bodu 21

Jedná se o odborné vyjádření soudního znalce v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi. Jak z obsahu pořadu vyplývá, rusky (resp. špatně česky) mluvící terapeutky prováděly terapii v centru stejným způsobem vůči dětem, jejichž mateřským jazykem je čeština.

K bodu 22

Tvrzení uvedené ve stížnosti, že byla v pořadu uvedena neúplná a zavádějící informace, neodpovídá tomu, co bylo odvysíláno. Citace uvedená ve stížnosti je vytržena z kontextu – předtím totiž MUDr. Matýs v pořadu sám říká, že neví, zda je to dítě, které nesnáší doteky a dále celou situaci zobecňuje.

Přepis komentáře MUDr. Matýse 18:30 až 18:51, cit.: „*Ted' nevím, jestli se jedná o dítě s typem toho autistického projevu, které nesnáší doteky anebo je vlezlé. Jestli je to dítě, které si chce chránit to svoje, tu svou bublinu, tohleto je špatný postup celý. To je nejtěžší trest pro dítě s autismem, které nechce vniknout do sebe. Takže metoda pevného objetí, která funguje u jiných, jinak smysluplně nebo z jiného kontextu, tady je to nejtěžší forma trestu pro autistu.*“

K bodu 23

Osoby pracující v centru neměly vzdělání na pozice, ve kterých pracovaly. Katrin Telín pracovala pod online supervizí z Massachussets a další pracovnice dle svých slov zaznamenaných na skryté kameře dělá online kurz v Rusku a zkoušky skládá po skypu. Ostatní pracovnice na tom byly se vzděláním stejně jako B. Boháčková. V době, kdy byla B. Boháčková zaměstnána v ABAway, neměl nikdo splněny podmínky řádného vzdělání odpovídajícího Etickému kodexu CSABA.

K bodu 24

Jedná se o vyjádření odborníka k rozhovoru K. Telín a paní ze Speciálně pedagogického centra soudním znalcem v oboru dětské a dorostové psychiatrie s více než třicetiletými zkušenostmi s autistickými dětmi.

K bodu 25

B. Boháčková posuzuje jen to, co sama dělala, přibližuje divákům dění v centru na základě událostí, které se staly. Speciální pedagožky docházely do spolku ABAway na praxi, sledovaly a učily se od infiltrátorky B. Boháčkové terapeutické postupy. Nic jiného ze zaznamenaného materiálu nevyplývá.

K bodu 26

B. Boháčková opět z kontextu své praxe v ABAway posuzuje to, co vidí a slyší. Celou supervizi máme zaznamenanou. Supervizorka z USA děti z centra nikdy neviděla, stejně jako nebyla jakkoliv přítomna při terapii. Paní Telín je pod její supervizí od roku 2017 a stále ještě nesložila mezinárodní zkoušku na certifikaci BCBA. Oficiální vzdělání paní Telín je nedohledatelné. Na stránkách ABAway se prezentuje jako psycholog a pedagog, v jiných případech zase jako Mgr. Katrin Telín, Dir psycholog, ABA specialista.

K bodu 27

Zaznamenaný byly všechny pohovory, které se v době působení infiltrátorky v centru odehrály. Byly jen dva a obě zájemkyně byly přijaty, přestože, jak je v pořadu zaznamenané, se dosud nesetkaly s ABA terapií či neměly ani žádné ponětí být pouze o její existenci. Přesto byly představiteli centra vyhodnoceny jako vhodné uchazečky a byla jim nabídnuta pracovní pozice. Jak je dále z pořadu seznatelné, centrum nefinancovali pouze rodiče pro jejich vlastní děti. Ověřili jsme si, že Spolek ABAway oficiálně na webu i sociálních sítích nabízel své služby pro veřejnost, mimo jiné v podobě individuálních konzultací. Další děti se v centru vyskytovaly i během natáčení pořadu Infiltrace a spolek aktivně nabízel své služby pro rodiče dalších dětí (s cenou vstupní konzultace 2.000 Kč, individuální terapie 2.000 Kč, intenzivní denní docházka 33.000 Kč/měsíc). V ostatním odkazujeme na vysvětlení k bodu 17 stížnosti.

K bodu 28

Ve skutečnosti v pořadu dialog s uchazečkou vyznívá ve smyslu absence těžkých autistických rysů, pokud je dítě ještě malé a přijde včas. Dr. Matýs to rozporuje sdělením, že autismus je vrozená porucha. Tudíž se mu a případným těžkým autistickým rysům nedá předejít včasným docházením na terapie, divák tak obdržel odpovídající informaci.

Přepis komentáře MUDr. Matýse v čase 32:14 až 32:42 pořadu:

Zájemkyně o místo terapeuta: „A mají těžké autistické rysy?“

K. Telín: „Máme jako děti, které jako ještě maličký. Hlavně, že začínají docházet včas.“

MUDr. Matýs: „Je nekorektní mluvit o tom, že prevence autismu je, když to dáme včas. Když víme, že dítě s autismem už se takto narodí. A když někdo mluví o prevenci, tak to dostane Nobelovu cenu za medicínu. Protože rehabilitace zrušila autismus. Vždyť to je absurdní.“

K bodu 29

Účetní P. Kulhánková nabízela B. Boháčkové peníze na ruku, nebo na fakturu dne 28. 2. 2020, tedy v době, kdy spolek ABAway ještě nevznikl, přesto byla nabízena možnost vystavení faktury. Navíc B. Boháčková neprovozuje žádnou živnost jakkoliv spojenou s dětmi a nemá žádné pedagogické vzdělání. Dle domluvy měla pracovat na hlavní pracovní poměr a dostat řádnou pracovní smlouvu. Až v den nástupu do práce jí bylo sděleno, že jí zatím nemohou žádnou smlouvu vystavit, protože nejsou zapsáni v rejstříku. Účetní nabízela možnost platby cit.: „úplně bokem,“ což odborník ohodnotil následovně, cit.: „Vyplácet peníze bokem načerno, to nemusím komentovat, to je úplně každému jasné, že to prostě není dobře.“ Divák neobdržel žádnou zavádějící informaci.

K bodu 30

Není pravdou, že pořad byl zpracován jednostranným a předpojatým způsobem. Pořad zaznamenal v daném zařízení skrytou kamerou řadu závažných zjištění, která dle hodnocení odborníků neodpovídají kvalitní a odborně vedené terapeutické péči. Toto je možno doložit vyjádřeními odborníků – lékařů, kteří mají adekvátní vzdělání a zkušenosti. Hlavní aktérky se ve skutečnosti prezentují a vyjadřují v celém dokumentu, k jejich vyjádřením se vyjadřují přizvaní experti. Těmi jsou lidé s praxí, vzděláním a zkušeností, jsou orientováni v celkové situaci s poskytováním péče o postižené, snaží se hledat řešení. Prostor k dalšímu vyjádření pravidelně dáváme hlavním aktérům, ale také dalším odborníkům, v pokračování pořadu Infiltrace – Nová fakta. Vždy se v něm také zobrazí obecnější rovina každého konkrétního případu. Pokud stěžovatel se vyslovuje tak, že tvůrci pořadu diváka neinformovali, ale účelově manipulovali, nemá takové tvrzení oporu v obsahu pořadu a je to právě nejvíce zřejmé ze skryté kamery; je totiž těžko představitelné, že by aktérky mluvily otevřeně na kameru o tom, co ukázala skrytá kamera.

K bodu 31 a 32

V pořadu v žádném případě není obsaženo nic, co by mohlo utvrzovat jakékoliv stereotypní předsudky týkající se menšin. Nedochozí ani k žádnému zesměšňování, v pořadu je pouze zobrazen reálný záznam situací, které se v centru odehrávaly pravidelně, přičemž mluva v češtině pro děti s tímto postižením, má zásadní význam. Ruská terapeutka se ptá, co znamená sáhnout si na nos, protože je to jeden z pokynů, který podle předepsaných kartiček dává dětem – všem, nejen jedinému, které mluví rusky. Podobná je situace, kdy hlavní terapeutka učí české děti vyslovovat slovo „kohout“ jako „kohút“. Ostatně všechny děti žijí v českém prostředí a jejich hlavní řečí má být čeština. Dokonalá znalost jazyka včetně intonace je při poskytování ABA terapie podle odborníků nezbytná, proto bylo důvodné předmětné zaznamenané situace do pořadu zařadit.

K bodu 33

Česká televize se ohrazuje proti nařčení, že pořad obsahoval umístění produktu. V případě záběru soukromého vozidla autorky pořadu odjíždějící od budovy České televize auta se jednalo o běžný čelní reportážní záběr na projíždějící vozidlo, značka auta nebyla pro diváka rozpoznatelná. Z povahy pořadu i ze způsobu snímání vozidla je naprosto zřejmé, že nejde o umístění obchodního sdělení. Při natáčení pořadu Infiltrace používáme z pochopitelných

důvodů vždy osobní auta bez loga České televize. Poznávací značka soukromého vozidla byla rozostřena, aby nebyla pro diváky k přečtení, protože se jednalo o vozidlo autorky pořadu, která po odvysílání dílů pořadu Infiltrace čelí nevybíravým výhrůžkám a urážkám.

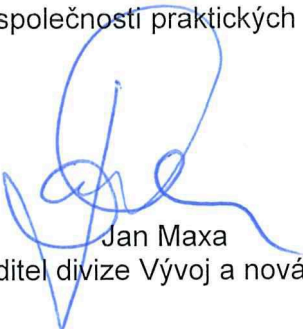
Pro úplnost Česká televize dodává, že předmětná advokátní kancelář, která zaslala jménem oznamovatele stížnost Radě RTV, podala soukromoprávní návrhy na nařízení předběžných opatření ve spojitosti s uvedeným pořadem. Všechny návrhy na nařízení předběžných opatření byly soudy buď zamítnuty rovnou nebo odvolací soud odvolání České televize vyhověl a předběžná opatření zamítnul či odmítnul.

Přílohy:

Příloha č. 1 - Stanovisko odborníků

Příloha č. 2 - Tisková zpráva z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP

V Praze dne 29. června 2021

Jan Maxa
ředitel divize Vývoj a nová média

Příloha č. 1 - Stanovisko odborníků

Věc: Stanovisko odborníků k prezentovaným skutečnostem v pořadu Infiltrace – Obchod s nadějí

My, níže uvedení zástupci vyjmenovaných lékařských a nelékařských profesí jsme byli velmi zaskočeni skutečnostmi, které odhalil pořad České televize Infiltrace – Obchod s nadějí. Jeho uvedení vyžadovalo velkou osobní statečnost všech, kteří se na něm podíleli.

Problematika osob s poruchami autistického spektra (PAS) je téma, které několik let poměrně intenzivně hýbe naší společností. Chvályhodná snaha rodičů – iniciátorů řešení této problematiky - ovšem vyústila v to, že lze evidentně bez jakýchkoli norem, bez kontroly státních institucí, naopak se státními dotacemi, provozovat centrum, které v předvedené podobě nemůže v žádném případě poskytovat intervenci dětem se závažným duševním onemocněním na skutečně odborné úrovni a vede spíše k zamyšlení, zda v něm naopak nedochází k poškození dětí.

Vznik takové situace dle našeho názoru způsobila unáhlená a nesystémová změna zákona o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče, která jako nelékařské zdravotnické povolání zavedla třístupňovou profesi ABA terapeuta jako jedinou odbornost z dalších možných intervencí pro osoby s neurovývojovými poruchami (nikoli pouze PAS):

Zákon č. 96/2004 sb.

§ 21c

Odborná způsobilost k výkonu povolání behaviorálního analytika

§ 29

Odborná způsobilost k výkonu povolání asistent behaviorálního analytika

§ 29a

Odborná způsobilost k výkonu povolání behaviorálního technika

Dokument ukázal poskytování intervence především s využitím třetího paragrafu – tedy § 29a, kdy zcela legálně v souladu s tímto zákonem je poskytována terapie u dětí s velmi vážnou poruchou lidmi, kteří mají týdenní kurz a střední odborné vzdělání jakéhokoli typu. V zařízení mluví česky pouze jedna osoba, nesplňuje hygienické normy ani jiné předpisy, zaměstnává „na černo“. Odborný dohled je vykonáván v cizím jazyce a osobou, která v prezentovaném centru vůbec není, ale komunikuje pomocí online komunikačního nástroje několik minut, a to jednou týdně. Taková praxe je v zásadním rozporu s tím, co je považováno za přímé vedení či odborný dohled (podmínky výkonu profese asistenta behaviorálního analytika a behaviorálního technika dle stejného zákona).

Dle zákona stanovení diagnózy PAS patří do rukou dětských klinických psychologů, popř. klinických psychologů, a psychiatrů pro děti a dorost, ideálně v raném dětském věku. Stejně tak má patřit do rukou těchto odborníků doporučení intervence „šitě na míru“ pacientovi a kontrola účinnosti této intervence (posléze i psychiatrů pro dospělé). Toto nevylučuje využití intervenčních metod, včetně ABA terapie, před definitivním stanovením diagnózy, ani péči foniatrů, klinických logopedů, neurologů a dalších odborníků. Systémová péče o tyto děti, a nejen o ně, ale i další s neurovývojovými poruchami, například ADHD, vývojovou dysfázií atd., musí být založena na mezioborové a mezirezortní spolupráci. Musí mít nastavená jasná pravidla včetně kvalitního vzdělávání.

Bohužel, někteří zastánci užívání pouze jediné terapie, ABA, dokonce zakazují předávání jakýchkoli informací lékařům. Z našeho pohledu považujeme tento postup za nepřipustný.

Resumé:

Nikdo z nás odborníků nezpochybňuje ABA terapii a její přínosy. Je to metoda, principiálně vycházející z letitých praktických zkušeností a důkazů, stejně jako mnoho dalších, které jsou užívány v souborech intervencí i samostatně, a má jistě v terapii neurovývojových poruch své místo.

Uvedením pořadu Obchod s nadějí v žádném případě nedošlo k poškození inkriminovaných dětí, naopak pořad jasně ukázal, jakých hrubých chyb bychom se měli v péči o tyto pacienty vyvarovat, jak by zákony, které se jich týkají, neměly být prosazovány politickou silou bez ohledu na názory odborníků. Jak je nutné systémové řešení tak, aby ti, kteří to potřebují, měli rovný přístup k terapii a případnému hrazení z veřejného zdravotního pojištění a aby se situace těchto pacientů i jejich rodin začala systematicky řešit a zlepšit.

Pevně věříme, že příslušné orgány se budou zabývat situací v uvedeném centru a že dojde v krátké době k nápravě. Stejně tak věříme, že dojde i k nápravě procesu řešení dotčené problematiky.

MUDr. Alena Šebková,

Předsedkyně OSPDL ČLS JEP

Výše uvedený názor sdílejí pověřeni zástupci odborných společností:

MUDr. Jana Zárubová, zastupující Českou neurologickou společnost ČLS JEP

Prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc., zastupující Společnost dětské neurologie ČLS JEP

Prof. MUDr. Pavel Mohr, Ph.D., zastupující Psychiatrickou společnost ČLS JEP

Doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc., zastupující Společnost všeobecného lékařství ČLS JEP

PhDr. Karolína Malá, Mgr. Oldřich Durech, zastupující Asociaci klinických psychologů

PhDr. Romana Straussová, Ph.D., zastupující Asociaci klinických logopedů

Tisková zpráva z tiskové konference Odborné společnosti praktických dětských lékařů České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP) pod záštitou předsedy ČLS JEP, s účastí zástupců níže uvedených odborných společností ČLS JEP

Není „jen“ autismus – péče o děti s neurovývojovými poruchami potřebuje systém a řád. Péči ubližují nesystémové kroky, které se staly před několika lety. Dobrá zpráva je, že došlo k shodě zástupců odborných společností na nutnosti řešení této neutěšené situace.

„Nikdy jsme nezpochybňovali smysl a význam tzv. ABA terapie jako jedné z intervencí pomáhajících dětem s poruchou autistického spektra. Odborně však zároveň nikdy nemůžeme souhlasit s tím, že by se mělo jednat o jedinou ‚správnou terapii‘, která pomůže za všech okolností každému,“ uvedla MUDr. Alena Šebková, předsedkyně Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP během tiskové konference konané 3. června t. r. v pražském Lékařském domě.

Problematika poruch autistického spektra (PAS) je v široké veřejnosti zatížena celou řadou mýtů a omylů, které jsou pravděpodobně záměrně přiživovány. Podle MUDr. Šebkové je chybou už jen sám fakt, že se na problematiku PAS nesprávně zužuje celá široká škála tzv. neurovývojových poruch.

Jak během tiskové konference uvedla psychiatrička doc. MUDr. Libuše Stárková, CSc., neurovývojové poruchy jsou charakterizovány vždy nějakými deficity. Některé z nich mohou mít jen úzký rozsah, např. deficit školních dovedností, jiné ovlivňují celý duševní život jedince.

Příčiny vzniku neurovývojových poruch jsou komplexní – svoji roli hrají jak genetické, tak epigenetické faktory, např. prodělání infekce v těhotenství, ale hovoří se i o vlivech environmentálních – v této oblasti jsou dnes v podezření především pesticidy a vdechování jejich složek těhotnými ženami. Příslušná škodlivá příčina, ať už je jakéhokoli původu, nepůsobí na jednu konkrétní oblast mozku, ale difúzně. Proto se v praxi často překrývají PAS a poruchy intelektu nebo ADHD a poruchy učení.

A co je důležité, jak uvedla doc. Stárková, není důležité hledat dílčí formy té které nemoci, ale je třeba vidět člověka jako celek, a podle toho určit, jakou míru pomoci potřebuje – ať už té medicínské, či sociální.

MUDr. Šebková záměrně použila slovo terapie v uvozovkách. *„Terapie PAS v pravém slova smyslu žádná neexistuje,“* uvedla na vysvětlenou. *„Existují jen určité metody a intervence, mezi nimi i tolikrát opakovaná aplikovaná behaviorální analýza, tzv. ABA terapie. Největším problémem je ale absence systémového řešení diagnostiky, intervence, navazujících sociálních a jiných služeb poskytovaných na bázi individuálního přístupu. To, co se již povedlo a funguje, je včasný záchyt PAS v ordinacích PLDD, což je ale de facto záchytem odchylky ve vývoji, nikoli diagnózou PAS.“*

Kus užitečné práce odvedla na tomto poli v minulosti Odborná skupina pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchou autistického spektra při Vládním výboru pro osoby se zdravotním postižením, jejíž byla MUDr. Šebková členkou. „Bohužel, asi před dvěma lety se tato odborná skupina stala skupinou bez odborníků. Dnes v ní již žádná z odborných společností, včetně naší Odborné společnosti praktických dětských lékařů ČLS JEP, zastoupena není, protože o naše odborné názory, jak se ukazuje, vlastně ani nebyl zájem,“ uvedla **MUDr. Šebková**. Projevilo se to i tím, že při novele zákona o nelékařských zdravotnických povoláních vznikla profese ABA terapeuta – navzdory odborným připomínkám, že se tím vytrhává z kontextu jen péče o jednu diagnózu a hlavně bez stanovení odpovídajících podmínek na předepsané vzdělání těch, kteří ji budou provádět. Což je přinejmenším nesystémové u „terapie“, která, pokud by měla být hrazena z veřejného zdravotního pojištění, by spotřebovala velkou část prostředků určených na péči o všechny neurovývojové poruchy...

„Bude nezbytné iniciovat další novelu zákona, která by stanovila pro ABA terapeuty podmínky rovné s ostatními zdravotnickými profesemi s důrazem na vzdělání a zohlednila i vzdělání v dalších intervenčních metodách,“ je přesvědčena **MUDr. Šebková**.

Zároveň oznámila, že z jejího popudu a **s podporou předsedy České lékařské společnosti J. E. Purkyně vznikla pracovní skupina ČLS JEP, do níž jsou zapojeni zástupci odborných společností psychiatrů, neurologů, klinických psychologů, klinických logopedů, všeobecných praktických lékařů i praktických lékařů pro děti a dorost**, kteří se touto problematikou budou zabývat. Toto řešení je podle ní akutně nutné, aby byla jasně nastavená pravidla péče o děti a dospělé s neurovývojovými poruchami a nesetkávali jsme se v této oblasti s hrubými chybami, které ukázal pořad ČT Infiltrace: Obchod s nadějí.